

Zgornja Avstrija je volila

Preteklo nedeljo so bile v Zgornji Avstriji volitve v deželni zbor, v večjih mestih pa poleg deželnozborskih volitev tudi občinske volitve. Na teh volitvah sta obe vladni stranki (SPÖ in ÖVP) povečali dosedanje število glasov, in sicer predvsem na račun VdU, ki se je hotel rešiti popolnega zloma s tem, da si je na del krinko »Svobodna volilna skupnost« (Freiheitliche Wahlgemeinschaft). Vendar vsa zakrinkanost ni mogla rešiti stranke, prepojene z nacionalističnim duhom preteklosti, ker se ljudstvo v današnjih dneh ne pusti več zavajati v razne ekstreme, marveč si želi samo še mirnega življenja v svobodni in neodvisni državi.

ÖVP si je tudi tokrat osvojila vodilno mesto, dobila je 295.470 glasov in 25 mandatov, doslej 23. Na drugem mestu je SPÖ z 242.247 glasovi in 19 mandati, prej 15. Za VdU, ki je zgubil več kot polovico glasov, je glasovalo 59.018 volivcev, medtem ko si je od dosedanjih 10 mandatov obdržal le še 4. KP je dobila 15.029 glasov in tudi v novem deželnem zboru ne bo imela svojega zastopnika.

Svetovni dan štednje

31.
oktober
1955

PRIDRUŽI SE NAM!

HRANILNICA IN POSOJILNICA

Posarje še vedno nerešeno vprašanje

Nedeljski plebiscit v Posarju, ki naj bi rešil sporno vprašanje med Francijo in Nemčijo, je s svojim rezultatom le še bolj zapletel odnose med obema deželama. Izid glasovanja pa je hkrati zadal tudi smrtni udarec evropski miselnosti, ki so jo hoteli preizkusiti ravno v primeru Posarja.

Številčno izgleda rezultat glasovanja takole: volilna udeležba je proti vsakemu pričakovanju znašala 96,7 % in je bilo oddanih 640.742 glasov. Za posarski statut se je izreklo 201.975 volivcev ali 32,3 %, proti pa jih je glasovalo 423.440 (67,7 %), kar pomeni, da je bil statut zavrnjen z dobro dvetretjinsko večino.

Vzrokov za tak izid glasovanja je nedvomno več. Mnogo je prispeval k polomu dosedanjí predsednik posarske vlade Hoffmann, ki se je s svojo izrazito protinemško politiko zasovražil pri precejšnjem delu tamkajšnjega prebivalstva. Bistveno je vplivala pri odločitvi tudi trenutna gospodarska situacija: na eni strani vsled političnih pretresljajev negotovi položaj Francije, na drugi strani pa z dolarsko pomočjo dosežena in več ali manj umetno vzdrževana nemška konjunktura. Največ pa je doprinesla nemška miselnost, ki je v Posarju živa slej ko prej, čeprav je tudi Posarje na strani Nemčije že enkrat doživelo vojaški poraz.

Avstrija je postala nevtralna država

Zvezni kancler o odnosih do sosednih držav

Predvčeršnjim, prvi dan po odhodu zadnjega zasedbenega vojaka, je avstrijski parlament uzakonil nevtralnost Avstrije. Proti sprejemu zakona o nevtralnosti so glasovali samo poslanci VdU.

Ob tej priložnosti so govorniki posameznih strank vsak s svojega gledišča obravnavali dolžnosti, ki nastanejo za našo državo s proglasitvijo njene nevtralnosti. Zvezni kancler ing. Raab je v svojem govoru poudaril, da proglasitev nevtralnosti ustreza hotenju vsega avstrijskega ljudstva. Nevtralnost obvezuje državo, ne omejuje pa duhovne in politične svobode posameznika. Nevtralnost tudi ne nalaga državi določenih obveznosti na gospodarskem in kulturnem področju, pač pa vsebuje posebno odgovornost na področju zunanje politike, ki naj temelji na politiki miru in blagostanja.

V tej zvezi je kancler orisal tudi odnose med našo državo in njenimi sosedami. Poudaril je prijateljstvo, ki povezuje Avstrijo s Švico, glede Nemčije pa je pozdravil že obstoječe kulturne in gospodarske vezi ter pripravljenost Avstrije za reševanje še odprtih vprašanj v duhu prijateljstva. S Češkoslovaško in Madžarsko si Avstrija želi okrepiti gospodarske vezi in se nadeja razumevanja pri bodočih pogajanjih o avstrijski imovini v teh državah.

Z Jugoslavijo, je dejal kancler Raab med drugim, smo prišli kljub različnim, v povojni dobi nastalim diferencam kma-

lu v prijateljsko razmerje. Naši odnosi se razvijajo k odkritemu prijateljstvu in k zamenjavi na gospodarskem in kulturnem področju, ki je koristna za obe državi.

O odnosih do Italije je kancler med drugim poudaril, da je dala Avstrija zgled pripravljenosti za mednarodno sporazumevanje, ko je podpisala Pariški sporazum o Južni Tirolski. Na strani Avstrije obstoji želja po odkritosrčnem prijateljstvu z Italijo, vendar naj tudi Italija razume zanimanje Avstrije za vprašanja, ki zadevajo Južno Tirolsko. Ob koncu je kancler izrazil pričakovanje, da bi postal Pariški sporazum ob dobrohotnem zadržanju Italije povezujoč člen med obema državama.

Besedilo zakona o nevtralnosti

Ustavni zakon o trajni nevtralnosti Avstrije ima naslednje besedilo:

»V svrhu trajne ohranitve svoje neodvisnosti navzven in v svrhu nedotakljivosti svojega ozemlja proglašava Avstrija prostovoljno svojo trajno nevtralnost. Le-to bo Avstrija vzdrževala in branila z vsemi ji razpoložljivimi sredstvi.

Da bo zajamčila te namene za vso bodočnost, se Avstrija ne bo pridružila nobenim vojaškim zvezam in ne bo dopuščala, da bi tuje države vzpostavljale na njenem ozemlju vojaška oporišča.

Za izvedbo tega zveznega ustavnega zakona je pooblaščen zvezna vlada.

Mladina je proslavila Dan zastave

Minuli torek, ko je potekel rok za odhod zasedbenih sil, je šolska mladina po vsej državi praznovala »Dan zastave«. Na centralni prireditvi na Dunaju sta spregovorila mladini zvezni prezident dr. Körner in zvezni kancler ing. Raab. Ta dan, je dejal zvezni prezident, je vreden, da ostane vsem državljanom v spominu. Pred 17 leti je tuje nasilje snelo avstrijsko zastavo, po mnenju in namerah tedanjih mogotcev za vedno. Sedaj

pa pričanja novo poglavje avstrijske zgodovine. Avstrijska zastava naj bo vedno znamenje miroljubnosti, je poudaril zvezni prezident ter naglasil potrebo po prijateljskem sožitju z drugimi narodi.

Po orisu zgodovine zadnjih 17 let, ko je bila Avstrija nesvobodna, je kancler Raab pozval mladino, naj se udeležuje v javnem življenju in naj sodeluje pri vseh ustanovah, ki hočejo v bodoče preprečiti vojne in želijo na miroljuben način poravnati spore med posameznimi narodi. Avstrijska mladina, je dejal kancler ob koncu, naj je ponosna na svojo domovino, hkrati pa naj stremi za prijateljstvom z vsemi drugimi narodi.

V Indokini je bila proglašena republika

Zadnjo nedeljo je ljudstvo Južnega Vietnama glasovalo o tem, ali naj ostane cesar Bao Daj nadalje poglavar dežele. Pri glasovanju se je okoli 98 odstotkov volivcev izreklo proti cesarju in je dosedanjí predsednik vlade Din Diem v sredo proglasil Južni Vietnam za republiko. Hkrati je obljubil, da bodo volitve v novo skupščino razpisane še pred koncem tega leta in da bo izdelana tudi nova državna ustava.

Spremembo v Indokini so na Zapadu brez večjih težav vzeli na znanje in priznali Din Diema kot novega poglavarja dežele. Mimo tega tudi Francija ni mogla, čeprav pomeni strmogavljenje cesarja Bao Daja nov udarec za francosko kolonialno politiko.

V Ženevi so začeli

Včeraj ob desetih dopoldne se je v Palači narodov v Ženevi začela konferenca zunanjih ministrov Francije, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav Amerike. Med razgovori, ki bodo predvidoma trajali kake tri tedne, bodo razpravljali o zopetni združitvi Nemčije,

Svetovni dan štednje

Oktobra leta 1924 se je zbral v Milanu v Italiji Prvi svetovni kongres za podpiranje štednje v svetu. Bilo je to v času popolnega razvrednotenja denarja skoraj po vsem svetu ter temu sledečih gospodarskih kriz, posledic prve svetovne vojne in razpadanja družbene ureditve. »Samo v štednji je rešitev iz gospodarske onemoglosti!« To je bilo spoznanje tega svetovnega zborovanja. V opomin svetu, da je v varčevanju najboljša in najzanesljivejša pot k ohranitvi gospodarskega napredka, pa je bil sklenjen vsakoletni »dan štednje«, ki je bil določen za 31. oktober vsakega leta.

Tudi druga svetovna vojna in povojna razvrednotenja so ponovno upropastile ogromno gospodarskih dobrin. Naše ljudstvo je vsled vojnih dogodkov, izseljevanja in načrtnega uničevanja s strani nacističnih mogotcev še posebno trpelo. Dolgo dobo zapostavljeno in zanemarjeno, je naše ozemlje danes javno priznani »zaostali del« v deželi in državi. Tudi miloščine, ki nam jih ob svečanih prilikah obetajo, celotnega gospodarskega položaja ne bodo spremenile tako kmalu.

V prvi vrsti si moramo pomagati sami! Cesar eden sam ne zmore, pogostokrat brez težav opravi večja ali manjša skupnost. To je spoznanje vsepovsod v širnem svetu in zato Svetovni dan štednje!

Naše hranilnice in posojilnice so v zgodovini našega ljudstva na Koroškem od nekdaj zavzele važno mesto kot pospeševalke gospodarskega razvoja in utrditve malih eksistenc naših vasi. Mnogo je kmečkih domov, ki so jih rešile propadanja in morda še več je delavskih hišic in obrtnih delavnic, ki so bile postavljene s pomočjo teh naših preprostih denarnih ustanov. Častna dolžnost vsakega rojaka je, da se teh Hranilnic spomni tudi sedaj v času gospodarskega procvitaja in konjunktura ter vlaga in nalaga denarje za sosedu v potrebi in stiski ter za splošno utrjevanje našega gospodarstva. Naj ne bo nikogar med nami, ki Svetovni dan štednje ne bi vzel kot resen opomin, da je samo v skupnih naporih ter varčevanju možno doseči lepše bodočnosti za nas in naše otroke.

Velja: Na Svetovni dan štednje 31. oktobra 1955 ter v mesecu novembru prinesimo vsak svoje prihranke za našo lastno in skupno dobrobit v naše Hranilnice in posojilnice!

o evropski varnosti, o razorožitvi ter o splošnih odnosih med Zapadom in Vzhodom.

Ob prihodu v Ženevo so zastopniki štirih velesil izrazili svojo pripravljenost, po svojih močeh prispevati k sporazumni rešitvi medsebojnega vprašanja in nadaljevati delo v duhu razumevanja in spoštovanja. Tudi bolni ameriški predsednik Eisenhower je naslovil na štiri zunanje ministre poziv, da pričnejo svoje delo v duhu sprave.

Svetovna javnost z velikim zanimanjem spremlja ženevsko konferenco, od katere pričakuje tudi gotove uspehe. Kako bodo ministri dejansko izpolnili to pričakovanje, bo pokazala šele bližnja bodočnost.

Dulles bo obiskal Avstrijo in Jugoslavijo

Iz dobro obveščenih krogov poročajo, da bo ameriški zunanji minister v soboto, dne 5. novembra obiskal Dunaj, medtem ko je za nedeljo, dne 6. novembra predviden njegov obisk pri maršalu Titu na Brionih.

Tako pa odgovarjajo Komeljčani

V zadnji številki smo poročali o govoru državnega tajnika Grafa, v katerem je »velikodušno« poudaril potrebo po gospodarski pomoči južnemu delu Koroške in posebno omenil razmere na Komelju, kjer bi po njegovih besedah lahko verjeli, da vlada tam še srednji vek. Kako o takem pretakanju krokodilskih solz mislijo prebivalci tega kraja sami, vidimo iz naslednjega dopisa:

Ob viku in kriku okoli 10. oktobra so se letos nekateri gospodje naenkrat spom-

nili celo Komlja, kar se nam zdi tem bolj čudno, ko se sicer za razmere v južnem delu Koroške nikoli niso preveč brigali, marveč so poznali le severni del dežele. Letos pa so potrebovali za svoje prozorne namene senzacijo in jo tudi našli — ravno z nami Komeljčani.

Z mastnimi črkami pišejo o nas in nam podtikajo umazanijo in nemoralno življenje, kot da ne bi bili prav gospodje okoli Bauernbunda imeli skozi desetletja — ko so vladali na Koroškem — priložnosti dovolj, da bi nam bili pomagali. Seveda, takrat nas niso poznali, danes pa bi najraje — vsaj v besedah — na mah popravili vse svoje težke pregrehe in tako pomirili svojo slabo vest. Ker pa so medtem porabili vsa ERP-sredstva predvsem za svoje Herrenbaure, ostane za nas samo še zbirka; z milodari, kot se jih vrže beraču, bi nas hoteli pridobiti za svoje namene. Mi pa bi se naj za milodare verjetno še posebej zahvaljevali in klanjali? — Toda zapomnijo naj si, da tega ne bomo napravili! Dajte nam to, kar nam pripada kot davkoplačevalcem (pri tem ne pozabite, da nam dogujete že za desetletja nazaj!), pa ne bomo potrebovali vaših milodarov.

Da bi pa izgledalo pri nas tako, kot je o nas pisala »Volkszeitung«, nikakor ne drži. Če bi g. Graf res imel toliko zanimanja za nas, potem naj bi nas obiskal in se prepričal, da skušamo tudi mi slediti razvoju časa, in to do danes z izključno lastnim težko pridelanim denarjem.

Mnogo sosedov nas je že zapustilo — danes gospodarijo v dolini, njihove prej lepe domačije pa razpadajo. Zakaj? Vsa leta smo zaman delali prošnje za gradnjo poštenih poti, za pospeševanje našega poljedelstva. Niso nas uslišali, pa naj so bile prošnje še tako nujne. Trkajte si na prsa tisti, ki danes iz nas delate senzacijo in priznajte svojo veliko krivdo.

Višek nesramnosti pa je dejstvo, da delajo senzacijo celo z nezakonskimi otroci, ki so pri nas baje tako številni. Pa

menda ni trenutno število nezakonskih otrok na naši šoli pogoj za gradnjo nove šole? In zakaj je število nezakonskih otrok danes pri nas baje večje kot drugod? Gospodje, ki znate tako farizejsko zavijati oči, ne ustrašite se, če vam povevmo bridko resnico: namreč zato, ker naše ženske še ne poznajo ali pa nimajo možnosti za sicer enostavno, toda kaznivo rešitev potom zdravnika, kot to delajo drugod v državi leto za letom v stotisočih primerih. So pač pogumne dovolj, da svojih prestopkov ne skušajo skrivati in preveč močna je v njih volja do otroka in globoko je v njih spoštovanje do življenja. »Bela kuga« k sreči v naše kraje še ni našla poti. Kdo se zdaj še upa pobrati prvi kamen in ga vreči na naše otroke? Kdo se upa trditi, da smo v svoji »revščini« slabši, kot so drugje?

Sicer je res, da smo dobili šolo za našo okolico šele leta 1948, zato pa smo tudi hvaležni vsem, ki so k temu prispevali na ta ali drugi način. Prav tako bomo tudi hvaležni, če dobijo naši otroci odgovorjačo nove šolske prostore, v katerih se bodo lahko počutili dobro in prijetno. Nikakor pa si ne želimo šole, ki bi nam otroke odtujevala in jih očitno ali neopitno navajala k begu z gorske domačije in s kmetov.

Naj povemo še to, da z novo šolo še zdaleč ne bi bil poravnani ves dolg, ki ga imajo pri nas prav tisti, ki so nas v zadnjih tednih odkrili. Če se merodajni »za-stopniki kmečkih interesov« ne bodo končno odločili, da nam pomagajo pri širokogrudni ureditvi naših vozniških poti, pri mehanizaciji in elektrifikaciji naših gospodarstev itd., potem bo stala nova šola v doglednem času prazna — kot zgovorna priča vse krivde tistih, ki sedijo pri koritu, a se nas spomnijo samo takrat, kadar nas potrebujejo v svoje politične in strankarske namene. Zakaj mnenja smo, da bi se dalo za nas mnogo napraviti tudi brez takšnega neslanega hrupa, ki vse preveč smrdi po farizejstvu!

Bauernzeitung je morala objaviti že drugo obsodbo

ÖVP-jevski šovinistični list »Allgemeine Bauernzeitung« je moral minulo soboto objaviti obsodbo, ki jo je izreklo celovško okrajno sodišče proti odgovornemu uredniku tega lista. Obsodba se nanaša na članke, ki so vsebovale sovražne klevete partizanske borbe na Koroškem in v katerih je list dolžil ing. Tončija Schlapperja nečestnih dejanj. Odgovorni urednik lista pred sodiščem ni uspel ničesar dokazati in je bil obsojen zaradi žaljenja časti in zanemarjanja potrebne skrbnosti na plačilo 250 šilingov denarne kazni, na plačilo 200 šilingov denarne globe tožniku in na poravnavo vseh stroškov procesa. Hkrati je sodišče odločilo, da je koroška deželna organizacija Bauernbunda kot izdajatelj in lastnik lista »Allgemeine Bauernzeitung« soodgovorna za plačilo denarne kazni, denarne globe in stroškov sodnijskega postopka. Glede številke »Allgemeine Bauernzeitung«, ki je vsebovala inkriminirane članke, je sodišče izreklo zaplemba.

»Allgemeine Bauernzeitung« se je morala v razmeroma kratkem razdobju že dvakrat zagovarjati pred sodiščem zaradi istih deliktov in je bila obakrat obsojena. Po prvi obsodbi v tej zvezi je list

zamenjal dotedanega odgovornega urednika in ga nadomestil z novim, vendar, kakor se je kmalu izkazalo, ne zato, da bi list spremenil smer svojega pisanja, marveč kakor vse kaže, zato, da bi se ob ponovnih hujskaških klevetah in neresničnih trditvah laže izognil strožji kazni za svoje zlonamerno lažljivo pisanje. Iz komentarja k obsodbi, ki jo je moral sedaj že v drugič objaviti, pa se da sklepati, da tudi v bodoče ne namerava opustiti šovinističnega hujskanja in da bo slej ko prej zlorabljal svobodo tiska za razširjanje neodgovornih laži.

Zato je tudi razumljivo, da se Bauernzeitung ponovno razburja nad tem, da imamo koroški Slovenci v zvezi s predpisi državne pogodbe o pravicah narodnostnih manjšin gotove, v besedilu in duhu državne pogodbe utemeljene in upravičene zahteve, med drugimi tudi zahtevo, da je treba šovinistično ščuvanje in razpihanje narodnostne mržnje zakonito zabraniti s kazenskimi sankcijami, ker obstoječa zakonodaja ne daje zadostnega jamstva, ki bi nepopoljšljivim šovinomom vsaj občutno otežkočalo stalno rovarjenje proti mirnemu in enakopravnemu sožitju obeh narodov na Koroškem.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — Zunanji ministri treh zapadnih velesil so se v ponedeljek dopoldne sporazumeli o enotnih predlogih, ki jih hočejo predložiti sovjetskemu zunanjemu ministru Molotovu. Predlogi se nanašajo na zopetno združitve obeh Nemčij in na evropsko varnost.

Zürich. — Kakor poroča švicarski časopis »National-Zeitung«, hoče vodstvo sovjetskega radia sporazumno z vlado Sovjetske zveze predlagati zapadnim velesilam, da bi od 1. januarja naprej sklenili radijski mir, kar pomeni, da bi prekinili z motnjami radijskih oddaj. Sovjetska zveza bi bila pripravljena, da prekine z delovanjem svojih 416 radiopostaj, ki delujejo samo s tem namenom, da motijo druge radiopostaje pri njihovih oddajah. Isto zahteva Sovjetska zveza od ostalih držav zapadnega bloka.

Jeruzalem. — Na obmejnem področju med Sirijo in Izraelom so bili ubiti trije sirski vojaki, šest pa jih je bilo ranjenih. Razen tega je šest sirskih vojakov pogrešanih. Neki vojaški predstavnik Izraela je izjavil, da so izraelski vojaki ujeli na meji pet sirskih vojakov, da bi na ta način prisilili oblasti Sirije, da izpustijo izraelske vojake, ki so jih sirski vojaki tekom leta ujeli na meji med Sirijo in Izraelom.

Bonn. — Zdravstveno stanje Adenauerja se daljeboljša, vendar se telesna temperatura od časa do časa zopet zviša in tako more zvezni kancler Adenauer zapustiti posteljo samo za krajši čas. Zdravniki so pacientu odredili, da se mora nadalje paziti.

Kairo. — Ameriški veleposlanik v Kairu Henry Byroade je v ponedeljek nenadoma odpotoval v Pariz, da bi se posvetoval z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom. Veleposlanik Byroade je Dullesu poročal o položaju na Srednjem vzhodu, ki je nastal po sklepu Egipta, da bo kupoval orožje v vzhodnoevropskih deželah.

Aleksandrija. — V Egiptski luki Aleksandrija so začeli z raztovarjanjem ladij, ki so v Egipt pripeljale pošiljke orožja, katerega je vlada naročila v državah vzhodnega bloka. Ob tej priložnosti so luko zaprli za vsak civilni promet. Noben civilist se ne sme zadržati na območju luke. Vse posle vrši vojaštvo, ki tudi straži nekaj kvadratnih kilometrov veliko luško območje.

New York. — Državni predsednik Lonardi je v ponedeljek izjavil, da stoji Argentina sedaj pred časom varčevanja in avtoritete, ker je potrebno, da premostijo gospodarske težave, ki jih je zapustil Peronov režim.

Pariz. — Zvedelo se je, da namerava Dulles v času ženevske konference odpotovati na Dunaj, da bi si ogledal Burgtheater. V istih krogih tudi izjavljajo, da bo Dulles obiskal tudi maršala Tita. Verjetno bo ameriški zunanj minister povezal obe potovanji.

Idaho Falls. — 300 nameščencev, ki delajo v poskusnem zavodu ameriške komisije za atomsko energijo, je začelo stavkati, ker imajo predolgo pot od svojih stanovanj do delovnega mesta (35 km). Poskusni zavod se nahaja v puščavskem predelu Big Lost. V tem zavodu izdelujejo atomske reaktorje in motorje.

Rabat. — V pogorjih v bližini meje španskega Marokka so francoske čete izvedle ofenzivo proti uporniškim plemenom. Francosko vojsko so podpirali letala in artilerija. Nove protiuoporniške operacije se vršijo na področju med Tizi-Ouzli in špansko mejo.

Istanbul. — Preteklo soboto je bilo splošno ljudsko štetje v Turčiji. V ta namen so oblasti izdale ukaz, da se ta dan ukine vsak promet, kakor železniški, pomorski in zračni promet. Nihče ni smel nikamor potovati, celo turisti, inozemci in diplomati niso bili izzeti.

Tel Aviv. — Načelnik izraelskega generalštaba Moša Dajan je zanikal vesti, češ da je smoter njegovega potovanja v Francijo skleniti s Francijo vojaški pakt in pogodbo o nakupu francoskega orožja.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Avstrijsko donavsko ladjevje

Avstrijska donavska plovna družba »DDSG« razpolaga zdaj, ko ji je Sovjetska zveza vrnila 24 enot, z rečnim brodom, ki zaostaja po svoji tonaži le za jugoslovanskim donavskim ladjevjem. Plovna družba ima: 8 potniških ladij (pred vojno 14), 32 vlačilcev (66), 41 ladij cistern (41), 193 tovornih ladij (357) in številne pomožne ladje.

Koprsko podjetje »Fructus« na avstrijskem trgu

Koprsko podjetje »Fructus« se bavi s trgovino s sadjem in povrtinino. Podjetje se močno uveljavlja tudi na avstrijskem trgu. Samo na Koroško je letos izvozilo 125 vagonov češenj, graha, paradižnikov, grozdja in sliv. Izvoz paradižnikov je uspel kljub močni italijanski konkurenci. Podjetje pa izvažata tudi na Dunaj in v Graz. Sadje in povrtinino izvažata iz Jugoslavije v Avstrijo tudi podjetji »Slovenija-sadje« v Ljubljani in »Koooperativa« v Sarajevu.

Slaba letina krompirja na Angleškem

Zaradi suše so letos na Angleškem pridelali malo krompirja. Na kmetih je cena za 50 % višja, kakor je bila lani ob tem času. V prodajalnicah se je podražil za 75 %.

Bogat prikaz jugoslovanskega usnjarstva

Prejšnjo soboto so na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču odprli I. Jugoslovansko razstavo usnja in obutve, ki bo odprta do vključno nedelje, dne 30. oktobra, medtem ko je ponedeljek, 31. oktober, določen kot posebni dan drobne razprodaje razstavljenih predmetov in sklepanja trgovinskih pogodb. Na razstavi sodelujejo poleg 104 domačih podjetij tudi dve podjetji iz Avstrije in eno podjetje iz Švedske. Med domačimi razstavljalci zavzema prvo mesto Slovenija s 55 podjetji, kateri sledijo Hrvaška, Srbija, Makedonija, Bosna in Hercegovina ter Vojvodina.

Prireditelj razstave je odsek za usnje, obutve in galanterijo pri Trgovinski zbornici Slovenije, ki je razstavo priredil

v želji, da podrobno seznani javnost s povojnimi uspehi jugoslovanske usnjarske industrije. Hkrati naj bi razstava pomagala ustvariti tudi pogoje za uspešne stike z domačimi in tujimi odjemalci, pred katere stopa jugoslovanska industrija usnja, obutve in usnjene galanterije z visoko stopnjo kvalitete.

Sodelujoča podjetja so razstavila najrazličnejše izdelke svoje stroke, kakor vse vrste usnja in surovih kož, čevljarke potrebščine, vse vrste obutve, ortopedsko obutve, krznarske izdelke, usnjeno krznarsko konfekcijo, pogonsko jermene, utensilije, barve in lake za usnje, kemikalije, kremo za čevlje, mast za usnje, volno, tekstilne surovine, anilinske barve, sintetična strojila in mnogo drugega.

Poleg komercialnega dela ima razstava tudi poseben poučno-propagandni del, ki prikazuje bogato zgodovino jugoslovanskega usnjarstva, kakor tudi produkcijsko tehniko pri strojenju ter pri izdelavi obutve in usnjene galanterije. V posebnem delu razstave pa so razstavljeni dokumenti o usnjarski dejavnosti v času narodnoosvobodilne borbe.

Kakor pri drugih letošnjih razstavah, tako so tudi med usnjarsko razstavo številna strokovna predavanja, na katerih sodelujejo razni mednarodni strokovnjaki. V lažje razumevanje predvajajo tudi strokovne filme o usnjarstvu, medtem ko čakajo obiskovalce lepe nagrade, ki so jih dala na razpolago podjetja, ki sodelujejo na razstavi.

Pomagajmo otroku pri branju!

Že so minuli prvi šolski tedni. Naši najmlajši že znajo več ali manj lepo napisati prve črke, znajo par kratkih računov, zapojejo to ali ono pesmico, videli so mogoče celo že prvi pravljici film. Navadili so se šolskega življenja in kaj radi hodijo v šolo. V teh prvih tednih je bil pouk še več ali manj igran, v opreznosti uvažanje otroka v novi okoliš. Če ste kdaj svojega šolarčka vprašali, kaj se je danes naučil, je verjetno odgovoril: »nič!«

Sedaj pa se že prične bolj resno delo — delo, polno težav. Otroci so se v šoli naučili prvih črk; poznajo že I, U, O, E, A, in M. Večina šolarjev se je igraje naučila spoznavati posamezne črke; saj jim jih je učitelj tako lepo razlagal v okviru srčkanih zgodbic. Ko pa je treba začeti čitati po dve, tri in še več črk skupaj, torej cele besede, (n. pr. MAMA, EMA, MIMI, IMAM), se pri večini učencev pojavijo tudi prve težave. Nekateri jih premestijo v par dneh, pri drugih traja to tedne, pri majhnem delu celo mesece.

Vsa težava obstoja torej v tem, da otrok sicer slej ko prej spozna vsako posamezno črko, ni pa v stanju, zbrati več črk oziroma glasov v besedo. To, kar se zdi odraslemu samo ob sebi umevno, je za otroka še velika tajnost in mu dela dostikrat mnogo preglavic. Je pa tudi v resnici priučitev čitanja ena izmed največjih umetnosti, saj se pri čitanju šele spreminijo mrtve črke v življenja polne glasove. Marsikdo se še v poznih letih težko ve spominjati, kako se je mukoma učil čitanja — dostikrat je to tisti spomin, ki edini še sega v prva otroška leta.

Često je ta spomin povezan s spominom na jok in trdo očetovo roko, ki jo je moral mali učenček občutiti, preden je znal »brati«. Vendar pa nam mora biti jasno, da z vpitjem in zaušnicami ne moremo otroku vbiti v glavo črk oziroma čitanja. Ubili pa bomo na tak način v otroku vse veselje do šole, zaupanje v njegove zmožnosti in zadnjo trohico samozavesti. Otroku bo postal nervozen in obupan, tih in zagrenjen ter bo slabo spal; prej tako rdeča lička bodo postala blede, otrok ne bo imel več apetita itd.

Kako torej pomagamo šolarju sedaj, ko ima svoje prve težave s šolo? Odgovor na to vprašanje ni enostaven. Metod oziroma načinov, kako o naj naučimo otroka čitati, je mnogo in nobena ni edino pravilna. Tudi učitelji ne uporabljajo povsod iste metode. Veste učitelj celo v enem in istem razredu pri različnih otrocih dostikrat uporablja različne metode, preden ima uspeh. Svoječasno se učili čitanja tako, da smo vsako besedo najprej črkovali in potem šele izgovorili kot celoto. Ta način je sicer vodil do uspeha, a bil je silno težaven in velja danes za zastarelega. Besedo mama smo na primer čitali takole: m,a,m,a — mama. Čim daljša je bila beseda, tem težje smo jo čitali. Danes poučuje večina učiteljev tako, da se črkovanja, torej predhodnega imenovanja posameznih črk, izogne, zahteva pa od vsega začetka povezavo več črk v eno celoto. Težko je ta način nazorno opisati; izgleda nekako takole: otrok vsak posamezni glas pojoče drži tako dolgo, da spozna prihodnjega, katerega poveže s prvim, brez da bi premolknil; istotako naredi pri povezavi drugega

glasu s tretjim itd. do konca besede. Zapisano bi zgledalo to nekako takole: mmaamaa. Če je sedaj beseda dolga ali kratka, ne igra nobene vloge; če se držimo te metode vztrajno, bo gotovo rodila najlažje in najboljše uspehe.

V prihodnjih tednih čitajte z otrokom dnevno vsaj četrt ure. Če boste opazili, da ima težave pri povezavi črk, potem se nemudoma pogovorite z otrokovim učiteljem, ki vam bo povedal, kako on poučuje. Na isti način vadite potem sami doma vsak dan, toda največ po pol ure. Kar gre preko tega, je nekoristno, ker otroka preveč zmuči in poleg tega obstoja nevarnost, da se otrok posamezne strani v čitanki nauči na pamet, čitati pa ne zna. Pomoč pa je otroku neobhodno potrebna, ker ravno na podeželjskih šolah, kjer ima vsak razred po več oddelkov, učitelj nima časa, da bi se s posameznim otrokom bavil čez mero.

Ko opazite, da se je šolarju »posvetilo«, kako se bere, dnevne vaje lahko

skrajšate. Vendar bo moral nekako do konca drugega šolskega leta še vsak dan nekoliko vaditi, da se privadi gladkemu branju. Le otrok, ki mnogo čita, se bo priučil tudi pravopisa, ki je posebno v nemščini silno težaven; le po knjigah se bo naučil spoznavati širni svet, odkril bo lepote prirode, pozneje se bo učil naprednega gospodarstva in spoznal bo vso lepoto književnosti. Torej je priučitev čitanja ogromnega pomena za ves nadaljnji razvoj otroka. Zato se res izplača, da posvetimo našim najmlajšim ravno sedaj, ko se jim odpirajo vrata v čudežni svet črk in glasov, največjo pozornost.

Pomagajmo pa z veliko ljubeznijo in potrpežljivostjo, ne štedimo z vzpodbudno pohvalo tudi pri najmanjšem napredku, da otroku ne vzamemo veselja. Nujno mora torej prevzeti pomoč pri čitanju tista oseba v družini, ki je najmanj nervozna in ki ne vzroji niti takrat, ko bo otrok mogoče že desetič zbral besedo MAMA za OTO... Vzgojitelj

Nova oblika ljudske prosvete v Sloveniji

Preteklo soboto je pričel na Jesenicah z delom izredni kongres prosvetnih društev Slovenije. Na kongresu so se zbrali številni delegati društev »Svoboda« in kulturno-prosvetnih društev, ugledni prosvetni delavci iz vse Slovenije. Delegati so pregledali dosedanje delo Ljudske prosvete Slovenije in Zveze delavskih prosvetnih društev Svoboda ter na podlagi svojih dognanj in izkušenj določili temeljne smernice za bodoči razvoj ljudske izobraževalne in kulturno-umetniške dejavnosti. Na podlagi izkušenj in dognanj v desetletnem delovanju na prosvetnem polju se je pokazalo za potrebno, da dobijo posamezna društva kot osnovne celice čim večjo samostojnost in da se ustanovi nova organizacija, ki bo zagotavljala enotno kulturno-politično vodstvo ter hkrati soglašala z vsemi značilnostmi demokratičnega razvoja. Naloga nove organizacije bo predvsem v tem, da bo zagotovila društvom učinkovitejšo pomoč, bodisi ideološko kakor tudi strokovno.

Delegati so na svojem posvetovanju določili oblike in dali smernice, po katerih naj dela nova organizacija, ki se imenuje »Zveza Svobod in prosvetnih društev«, pri čemer so Svobode posebej omenjene kot delavska društva. Zveza bo skrbela za izobrazbo in vzgojo najširših

plasti delovnih ljudi in še posebej delavskega razreda s tem, da bodo vsi organi zveze pomagali delovnim ljudem, da se izobražujejo, prosvetljujejo in udeležujejo na vseh področjih umetniške dejavnosti ter si tako širijo splošno obzorje.

V novo ustanovljeno zvezo vključena društva so samoupravne društvene enote in delujejo na podlagi lastnih pravil, ki pa morajo seveda biti v skladu z načeli zveze. To daje društvom več samostojnosti z ozirom na realne možnosti in potrebe kraja, medtem ko bo zveza sklepala o vseh kulturno-političnih vprašanjih, idejno usmerjala društva ter zagotavljala, da se društva dogovarjajo o skupnih akcijah, da si med seboj pomagajo itd.

Številni govorniki so na kongresu v svojih izčrpnih referatih nakazali različne možnosti nadaljnjega delovanja Svobod in prosvetnih društev ter poudarili veliki pomen nove ustanovljene »Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije«.

Kongres je v nedeljo zaključil predsednik nove organizacije Ivan Regent z željo, da bi imela društva čim več uspeha pri reševanju težkih in odgovornih nalog, ki stoje pred Zvezo Svobod in prosvetnih društev Slovenije kot nove kulturno-politične organizacije v Ljudski republiki Sloveniji.

Proti kvarni mladinski literaturi

Nedavno so se koroške mladinske organizacije ukvarjale s problemom plaže (slaba literatura), ki je med mladino zelo razširjena in skrajno kvarno vpliva na njen duševni in npravnstveni razvoj.

Soglasno so sklenili sledečo resolucijo: Mladinske organizacije se prizadevajo v svojem vzgojnem delu izoblikovati v mladini koristne člane človeške družbe in države. Najboljše vzgojno delo pa je lahko po drugih kvarnih vplivih ovirano ali celo onemogočeno. Plaža s svojo surovo in brutalno vsebino, ki poveljuje sebičnost, je resna nevarnost za npravnstveni in duševni razvoj mladine. Uspešna

obramba proti plaži ne more biti samo pospeševanje dobre mladinske literature, temveč so potrebni tudi primerni zakonski ukrepi. V minulem letu so v Avstriji razpečali dvajset milijonov brošur plaže. V koroškem mladinskem sosvetu zastopane mladinske organizacije so mnenja, da je samo s prepovedjo proizvodnje in uvoza takšnega tiska mogoče preprečiti poplavo s tovrstno literaturo.

V resoluciji pozivajo zvezno vladu, da se s tem perečim problemom ukvarja ter naj skrbi za uzakonjeno prepoved uvoza, proizvodnje in razpečavanja plaže.

Knjiga o Otonu Župančiču

Letos se proslavlja šestdesetletnica slovenske Moderne. S tem v zvezi nameravajo slovenske založbe izdati nekaj novih del, ki se nanašajo na Moderno. Pod tem nazivom je mišljena literarna smer v dobi slovenske književnosti okoli leta 1900. Moderna pa je tudi izraz za razne sodobne književne in umetniške smeri.

Kot prvo tako delo je bil pred kratkim tiskan študij Jožeta Mahniča o Otonu Župančiču. Pisatelj je na 120 straneh in v 13 poglavjih prikazal pesnikovo delo in življenje.

O velikem Slovencu, pesniku Župančiču, ki je glavni predstavnik slovenske Moderne, so obširneje pisali tudi v tujini. Tako je italijanski slavist Arturo Cronia izdal študijo o Župančiču v italijanščini, Francoz Lucien Tesniere pa v francoščini. Izmed slovenskih pisateljev je o Župančičevem pesniškem delu pripravil kritičen študij Josip Vidmar, ki je 14. oktobra praznoval svojo šestdesetletnico.

Dnevno dva milijona knjig v Sovjetski zvezi

Moskovski radio je javil, da sovjetske tiskarne natisnejo dnevno dva milijona knjig. V sovjetski zvezi je 200 založniških podjetij, ki so se odločila, tiskanje knjig tako povečati, da bosta v bližnji bodočnosti natisnjeni najmanj dve milijardi novih knjig. Isti radio poroča tudi, da so se nova založniška podjetja začela ustanavljati v vseh važnejših mestih Sovjetske zveze.

Slovenski oktet je gostoval v Zgornji Avstriji

V Linzu, glavnem mestu Gornje Avstrije, je koncertno življenje zelo živahno in vsako leto povabijo številne dirigente in druge, da nudijo občinstvu svojo umetnost. Tudi v letošnji koncertni knjižici so navedeni številni dirigenti, solisti, različni komorni in večji ansambli iz vse Evrope, ki bodo občinstvu nudili najrazličnejše koncerte. Iz Jugoslavije je povabila koncertna direkcija v Linzu za to sezono dva ansambla: Zagrebške soliste in Slovenski oktet. Za slovenski oktet pomeni to gostovanje vsekakor velik uspeh, saj je bil to prvič angažiran od tuje koncertne direkcije za celovečerni koncert v okviru rednih abonmajskih koncertov.

Organizatorjev oktet ni razočaral. S svojim izvajanjem je popolnoma osvojil občinstvo, ki je prišlo na koncert in z navdušenim odobravanjem so prisiljevali oktet k dodatkom. Časopis Oberösterreichische Nachrichten posebno hvali izvedbo umetnih pesmi, zlasti predklasičnih, v katerih se je »oktet zvočno približal idealu, ki si ga moremo le predstavljati. Prav tako je treba posebej pohvaliti preciznost, živahnost in mnogoterost izrazov v posredovanju slovenske narodne in umetne pesmi. Poleg bogatega, neposrednega užitka, ki ga nam je nudil, je bil obenem ta večer za nas v marsikaterem pogledu poučen in zanimiv.«

Slovenski oktet pa je imel gostovanje tudi v Steyru, kjer ga je občinstvo sprejelo s prav tako velikim navdušenjem kot občinstvo v Linzu. V Steyru je Slovenski oktet gostoval naslednjega dne po koncertu v Linzu.

Čeprav je prebrskal vse od kleti do podstrešja. Če pa odložimo take stvari na mesto, kjer jih vsak čas in urejeno lahko spet vzamemo v roko, bomo kmalu spoznali, da si s tem prihranimo mnogo časa, skrbi in jeze, čisto pa tudi denarja. Ako se priporoča kmetom knjigovodstvo, majojo z glavo, češ: jaz pa knjigovodstvo, kam pa pridem! Vendar je to tako enostavno in korist nam pretehta stokrat delo, ki ga imamo s tem. Ne mislim na trgovsko knjigovodstvo, temveč na najenostavnejše, kar lahko stori vsak. Če si nabavi mapo, kamor pripenja, zloženo po datumu, vsak uradni list, plačane čke, račune itd., bo imel ob dani potrebi vse pri roki brez iskanja in skrbi. Če k temu vzame še zvezek ali navadni beležni koledar in zapiše po datumu izdatke in prejeme, ima že knjigovodstvo in bo ob koncu leta lahko izračunal donosnost svojega obrata.

(Se nadaljuje)

Dr. Tone Jelen:

Nekaj o davkih

Vprašanje davkov je področje, ki je iz gospodarskega vidika vsekakor precejšnje važnosti tudi za kmeta. Ker pa je nemogoče, da bi v enem samem članku nanizali vsa važna vprašanja, bomo sestavek o tej stvari objavili v štirih ali petih nadaljevanjih. Čitatelje opozarjamo, da posamezna nadaljevanja skrbno hranijo, ker bo članek šele kot celota lahko nudil potreben pregled v vprašanjih, važnih za vsakogar. Ured.

Kdo se ne pritožuje proti previsokim davkom in strogemu načinu izterjavanja? Resnica je, da so davki visoki in gre njihovo število na ducate. Toda o tem tukaj ne moremo razpravljati, ker bi nam za to primanjkovalo prostora. Namen teh vrstic je le, na kratko pokazati, da ima davkoplačevalec razne pravice in možnosti, da se brani proti krivičnim in previsokim davčnim odmeram.

Neštetokrat sem že doživel, da so mi tožili, posebno kmetje, češ, že spet sem dobil od finančnega urada ček na toliko in toliko in da je predpisana vsota previsoka in krivična. Na vprašanje, kaj namerava proti temu ukreniti, je odgovor skoro vedno isti: »kaj pa hočem, če sem dobil ček, moram pač plačati!« Tako torej plača in polagoma pozabi na svoj gnev, dokler ne dobi novega čeka in morda še terjatev za davčni zaostanek, ki ga spet z jezo plača, ker je pač prejel ček. Takih primerov je mnogo, posebno pri manjših kmetih. Bolj redko se to dogaja pri obrtnikih in trgovcih, ki so že po naravi obrata in po zakonu primorani, da vodijo knjige in so v tem pogledu tudi bolj budni in verzirani.

Ker živimo v demokratični in pravni državi, ima vsak državljan napram uradom svoje uzakonjene pravice, kakor imajo obratno uradi oziroma država nasproti državljanom tudi samo pravice, ki so zajamčene v zakonih. Če smo torej

prejeli davčni predpis, s tem še ni rečeno, da moramo zaradi tega že takoj plačati davek, ki se nam zdi previsoko ali krivično odmerjen. Tudi na davkarji so samo ljudje, ki se lahko zmotijo. Zato se bomo v takem primeru ali pa če smo prepričani, da nimamo davčnih zaostankov, najprej prepričali o dejanskem stanju. Če imamo potem dovolj tehtnih vzrokov, da svojo trditev podpremo, bomo podvzeli primerne korake, to se pravi, da se bomo pritožili proti takim davčnim odmeram pri finančnem uradu — ne pa pri sosedu, ki nam ne more pomagati.

Seveda nam ne bo lahko ugotoviti, ali smo davek že plačali in če je morebitni zaostanek nepravilno izračunan, če nismo shranili davčnih odlokov in plačilnic. Često se dogaja, da položi gospodar ali gošpodinja take važne dokumente iz rok, ne da bi pri tem mislil, da jih bo še kdaj potreboval. Kadar se to primeri, izgubi mnogo dragocenega časa z iskanjem, kljub temu pa jih morda ne najde več,

KOLEDAR

Petek, 28. oktober: Simon in Juda
Sobota, 29. oktober: Narcis
Nedelja, 30. oktober: Klavdij
Ponedeljek, 31. oktober: Volbenk
Torek, 1. november: Vsi svetli
Sreda, 2. november: Verne duše
Četrtek, 3. november: Viktorin

Oseh mrtvih dan

Prve dni novembra, v času, ko je tudi narava polna žalovanja in odmiranja, se vsako leto spominjamo svojih dragih, ki so za vedno odšli od nas, ki v domači ali tuji zemlji za vedno spijo zadnje, večno spanje.

Ob zadnjem bivališču dragih rajnih se bolj kot kdaj koli drugod zavedamo boleče rane, ki jo zaseka smrt. Ustavimo se ob dolgi vrsti gomil in se zamislimo nad veliko neminljivo resnico: Vse mine, minljiva je lepota, bogastvo in življenje.

Toda čeprav je dragim rajnim, staršem, bratom in sestram, znancem in prijateljem oko ugasnilo in srce nehalo biti ter spi njihovo telo v temni jami, njihov spomin ostane med nami in nas spremlja skozi življenje. Zdi se nam, da živijo med nami, zato je njihov spomin živ vsepovsod. Dolga je vrsta dragih, ki jih vidimo korakati mimo naših duševnih oči in svetišče nam je kraj, kjer so našli svoj zadnji počitek.

Svet nam je kraj, kjer spijo vsi tisti, ki jim je bilo življenje sam boj za srečnejše in lepše dni našega ljudstva, ki so za te vzore žrtvovali vse, kar so imeli: delo in življenje. Polni žalosti, a v hvaležni ljubezni se jih spominjamo in krasimo z zadnjim jesenskim cvetjem njihove grobove. Hvaležnost in spoštovanje do dragocenih žrtev pa nam narekuje dolžnost, da nadaljujemo njihovo delo do zadnjega dneva življenja. Truplo tvoje bo pač trohnelo v gomili, ali časa tvojih koristnih del za rojake in domovino bo ostala, in v svojih delih živel sam boš večno.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« v Kotmari vabi na

pevski koncert

na katerem bomo slišali goste iz slovenske Štajerske, pevski zbor Kulturnega društva »Svoboda« rudnika Laško.

Koncert bo v soboto, dne 29. oktobra 1955, ob 20.00 uri v gostilni pri Ilnu.

Kotmirčani smo že bili deležni gostoljubnosti Kulturnega društva »Svoboda« v Laškem na izletu, ki nam bo ostal v trajnem spominu. Gostitelj v Laškem se hočemo ob njihovem obisku oddolžiti s številno udeležbo na prireditvi.

Nihče, ki mu je pri srcu slovenska pesem, ne bo manjkal na prireditvi v soboto zvečer. Zaradi tega vsi, stari in mladi, prisrčno vabljeni!

In v nedeljo popoldne

bodo gostovali pevci Kulturnega društva »Svoboda« iz Laškega na sončnih Radišah.

Koncert bo s pričetkom ob 14.30 uri v društveni dvorani.

Tudi Radišani se bomo polnoštevilno udeležili koncerta in se navduševali ob slovenski pesmi, ki nam jo prinašajo zeleni gostje iz zelene Štajerske.

Na številno svidenje na obeh koncertih!

Obvestilo

Zveze koroških partizanov

Nameravani izlet, h kateremu se je priglasilo že precej naših članov, moramo zaradi nepredvidenih ovir preložiti do srede novembra.

Vse potrebne in točnejše podatke dobite v pisarni Zveze koroških partizanov v Celovcu, Gasometergasse 10.

VABILO

V nedeljo, dne 30. oktobra 1955, ob 9. uri dopoldne bo

občni zbor

Slovenske fizikulture zveze

v Celovcu, Gasometergasse 10.

Vabimo vse člane, da se ga udeležijo. Slovenska fizikultura zveza

Šola mora vzgajati v duhu medsebojnega spoštovanja

Vreme je bilo nekoliko hladno, toda v srcih je bilo spricho končanega smelega dela toplo, ko so minulo nedeljo v Zgornjih Libučah oficielno izročali prenovljeno in obnovljeno šolo svojemu važnemu namenu. Lepi slavnosti je prisostvovalo prebivalstvo vsega šolskega okoliša s starši in šolsko mladino, nadalje slavnostni gostje, med temi deželni glavar Wedenig, deželni šolski nadzornik Just, okrajni glavar dr. Wagner, okrajni šolski nadzornik Maklin, deželni poslanec Wit, občinski odbor z županom Ostermannom na čelu, šolski vodje sosednih šol in župani sosednjih občin.

Slavnostna prireditve je bila zares praznik za vso okolico in spored tako uglasen, da je ustrezal vsem brez razlike mišljenja. Nakazanih je bilo mnogo napotil za odstranitev medsebojnega pogosto sovražnega trenja. Proslavo so prireditelji vsaj skušali organizirati tako, da je potekala v duhu harmoničnega medsebojnega sožitja in lahko ugotavljamo,

da je to tudi v precejšnji meri uspelo.

Ko je stopil župan Ostermann za govorniški pult, ga je sprejel vihar navdušenega pozdravljanja, kar je bilo najlepši dokaz, da se objektivno in nepristransko prizadeva za blaginjo občanov na različnih področjih. Župan velja tudi za velikega prijatelja šolstva in je v veliki meri njegova zasluga, da je že primerno urejena šola v Šmarjeti in da so bila nedavno dokončana gradbena dela pri šoli v Zgornjih Libučah in poslopju za dostojna učiteljska stanovanja. Župan je navedel težkoče, ki jih je bilo treba premostiti za uresničitev te naloge in izrekel zahvalo vsem, ki so kakor koli prispevali k temu uspehu. Posebno se je zahvalil deželnemu glavarju Wedenigu, ki je v svoji funkciji po vojni neprimerno mnogo storil za koroško šolstvo. Obnova in oprema šole je stala okoli 280.000 šilingov, novo zgrajeno poslopje za učiteljska stanovanja pa okoli 300.000 šilingov.

Za županom je spregovoril v obeh de-

šem kraju običajno, mnogo dobre volje, veliko petja in godbe. Mlademu paru čestitamo!

Št. Jakob v Rožu

Svoječasno smo v našem listu pisali o tem, kako pri merodajnih krogih v Celovcu nikakor niso mogli ali hoteli razumeti, da bi bilo samo prav in pravično, če bi imela oba naša zdravnika — namreč dr. Chrobok in dr. Hoja — pogodbo z bolniško blagajno. Takrat smo tudi povedali, da zahteva enakopravnosti za enega zdravnika ni izraz nezaupanja do drugega, marveč samo zahteva po pravici, ki naj bo enaka za enega kot za drugega. Do najnovejšega časa je izgledalo, da je to načelo gotovim ljudem popolnoma neznan, končno pa so morali le spoznati, da ni mogoče še nadalje prezirati volje in zahteve ljudstva. Končno je dobil namreč tudi dr. Hoja privoljenje, da sme sprejemati bolnike, zavarovane pri bolniški blagajni za delavce in nameščence. Želimo mu, da bi tudi v bodoče uspešno oskrboval ljudstvo, med katerim je splošno priljubljen kot spreten zdravnik in značajan človek.

Trebinja

Pred nekoliko meseci so lahko bralci našega lista zvedeli, da se je poročil Mirolj Kernjak, prvi sin znanega našega centralnega pevovodje Pavleta. Svojemu bratu pa je v nedeljo 16. okt. sledil tudi drugi Kernjakov sin Stanko in sklenil zakonsko zvezo z Rafaelo Jerinovo.

V ožjem družinskem krogu so proslavili lepi življenjski dogodek brez velikega hrupa in dan posvetili tihemu družinskemu slavlju. Mladi mož Stanko, ki ga odlikujejo vrline, ki jih je črpal iz zdravih korenin slovenske družine, ter svoje pevske sposobnosti, ki so pri Kernjakovih prirojene in jih z velikim veseljem posveča naši pevski prosveti, je zaposlen v podjetju železarske trgovine Filli & Co. v Celovcu. Stanuje pa v Žopračah, kamor je povedel svojo mlado ženo, da mu bo gospodinjala in skupno z njim delila pot skozi življenje, kjer želimo, da bi bilo mlademu paru naklonjenih prav mnogo srečnih let. V ostalem pa Rafaeli in Stanku iskreno čestitamo!

Razne vesti iz Koroške

Pretresljiva prometna nesreča se je primerila minuli torek v Beljaku. Osemetni Fant Fritz Maier je s kolesom zavlil na cesto ravno v trenutku, ko je nasproti privozil tovorni avto, ki je v njega zadel in ga podrl na tla. Sprednja kolesa so fantova povozila in čeprav je šofer z vso naglico zavrl, je prišel tudi še pod zadnja kolesa. Avtomobil je moral zavoziti nekoliko nazaj, da so ga mogli potegniti iz obupnega položaja. Na obupno kričanje fanta je mati prihitela iz bližnjega stanovanja. Na cesti se ji je nujno grozoten prizor. Nesrečnemu dečku je odtrgalo obe nogi in razparalo trebuh. V večernih urah je svojim težkim poškodbam v bolnišnici podlegel.

Tovarniški delavec Rudolf Močulnik iz Dobrle vasi se je v nedeljo pri trdki Leitgeb v Sinči vasi ponesrečil v delavnici za vlakneno ploščo. Zaposlen je bil

želnih jezikih g. prošt Trabesinger in naglasil predvsem vzgojni pomen šole.

Od vseh viharov pozdravljen se je podal za govorniški pult deželni glavar Wedenig in lahko smo bili priča, kako si je osvojil simpatije vsega prebivalstva tudi v tem predelu koroške dežele. Brez dvoma je deželni glavar v svoji funkciji in kot predsednik deželnega šolskega sveta najbolj poklican, da spregovori besede, ki naj si jih vzamejo vsi k srcu, kakor je v zahvali za njegova izvajanja dejal tudi župan. V obeh deželnih jezikih je deželni glavar naglasil, da mora šola na dvojezičnem ozemlju in ob meji izpolnjevati posebno nalogo. Šola mora mladino učiti za življenje in jo vzgajati v duhu medsebojnega spoštovanja in strpnosti, da se ne bodo povrnili časi, ko je bila domovina ogrožena prav zaradi nerazumevanja tega vprašanja. Dejal je, da ni sramota učiti se več jezikov, ker se z znanjem jezika-soseda lahko bogatiš tudi s kulturnimi dobrinami sosednega ljudstva. To je duh novega časa in v tem pravcu je treba vzgajati mladino, da se ohrani socialni in narodni mir v deželi.

Ostali spored je izpolnila šolska mladina, ki je prav dobro prinašala smiselne deklamacije, menjaje se v slovenskem in nemškem jeziku. Učiteljskim močem, predvsem vodji šole, velja priznanje, da so se zares potrudili. Glasbene vložke na prireditvi sta prispevala pevski zbor in libuška godba.

Mače

V četrtek minulega tedna smo spremili Pavlino Permoževo, gospodinjjo istoimenske hiše pri Permožu na Mačah, k zadnjemu počitku na sveško pokopališče. Ob številni udeležbi žalnih gostov smo se poslovili od zares vzorne gospodinje in matere, ki je preminula v starosti 61 let. Njeno življenjsko delo je bilo posvečeno obsežni kmetiji, kjer je delala brez prestanka od zore do mraka in izgorevala v prizadevanju za ohranitev in napredek gospodarstva. Med vojno nacistični nasilniki tudi tej vrli ženi niso prizanesli, vzeli so ji moža in ga odgnali v taborišče Dachau, pa tudi štiri njene hčerke so aretirali in zaprli. Razumljivo je, da so žalost, ki jo je prizadejala, in napor, ki jih je morala vložiti v delo za ohranitev kmetije in oskrbo dvajset glav živine povečini sama brez stalnih delavcev, izpodkopali njeno zdravje, da je dalje časa bolehal. Odpovedalo ji je srce in 18. t. m. je blaga žena preminula.

Pokojno Permoževo gospodinjjo bomo ohranili v trajnem in lepem spominu, njenim svojcem pa izrekamo naše srčno sožalje!

Gostinska šola v Sekiri

Na seji koroške deželne vlade so minuli teden sklenili, da bodo v Parkhotelu v Sekiri uredili poklicno šolo za gostinstvo obrt. Šola se bo pričela s šolskim letom 1955/56 s tremi učnimi tečaji, ki bodo trajali od 1. novembra do 30. aprila. Koroški gostinski učenci, ki so doslej po večini obiskovali gostinstvo šolo na Nižjem Avstrijskem, bodo lahko odslej potrebno strokovno znanje sprejemali v Sekiri. Sekcija za tujski promet pri gospodarski zbornici je zagotovila internat za učence.

pri stroju za obrezavo robov, kjer je prišel z desno roko v stroj in se težko ranil.

V Ledenicah je pri prehodu čez železniško progo dohitela smrt 85-letno rentnico Nežo Anderwald. Prehod čez progo je odprt in ženica ni zapazila tovornega vlaka, ki je prav tačas vozil v smeri iz Beljaka. Čeprav je strojevodja potnico zagledal ter dajal znamenja in prišel vlak takoj zavirati, je bilo že prepozno. Lokomotiva je nesrečno ženo zgrabila ter jo podrla na tla, kjer je obležala na mestu mrtva.

Vžigalice so se podražile

V torek sta obe veliki avstrijski tovarni za vžigalice Solo in Sirius nenadoma podražili škatlico vžigalic za 7 grošev. Škatlica vžigalic stane odslej torej 32 grošev.

Pomen elektronike raste

Nekatere industrije so si utrle pot z eno samo iznajdbo, druge pa so rabile daljšo razvojno dobo. Elektroniki je pomagala na noge cela vrsta znanstvenikov, med katerimi je mnogo znanih imen: Tesla, Edison, Fleming, Armstrong, De Forest in drugi.

Kljub njenemu počasnemu razvoju ni dvoma, da je elektronika v zadnjih tridesetih letih ogromno napredovala. Prav tako ni nobenega dvoma, da bo imela elektronika v bodoče še veliko večji pomen za razvoj tehnike in civilizacije, saj vedno znova beremo o napredkih na podlagi elektronike.

Do druge svetovne vojne je bila elektronika tako rekoč »dojenček«, toda ka-

Ali že veste, da...

— izhlapi na zemlji letno nič manj kot 380 milijard litrov vode, s številkami napisano to izgleda tako: 380.000.000.000, 000.000 litrov, ki se vrača na zemljo v najrazličnejših oblikah padavin.

— je atom tako majhen, da vsebuje en kubični centimeter vodika 10 trilijonov atomov, samo jedno atoma pa ima v premeru 400 milijardink centimetra. Med jedrom atoma in elektroni, ki krožijo okoli njega, je ogromno praznega prostora. Če bi atome lahko popolnoma stisnili, bi pridobili toliko prostora, da bi vse vojne ladje sveta lahko stisnili v en prstnik.

— tehta samec gorila do 200 kilogramov. To je izredno močna žival, ki strahu tako rekoč ne pozna. Gorje leopardu, ki bi jo razdražil: podivjana gorila ga dobesedno zmrcvari!

— s podmornico proučujejo zemeljsko skorjo? Konec aprila se je podala podmornica »Acheron« iz Portsmoutha na šestmesečno pot po morju. Odplula je proti rtu Dobre nade do Trincomaleja pa skozi Sredozemsko morje, od tu pa v Anglijo. Med potjo s podmornice proučujejo zemeljsko skorjo pod morsk gladino. Podobno potovanje bodo napravili še v Atlantskem in Indijskem oceanu.

Za dobro voljo

Dva dečka se pogovarjata na cesti.
»Tvoj oče je čevljar,« pravi prvi, »ti pa še sedaj nimaš čevljev!«
»Tvoj pa je zobar, pa tvoj mali bratec še sedaj nima zobov,« ga zabije drugi.

✱

Skupina otrok se je igrala ob potočku in delala mlinčke. Mimo pride Nejkov sošolec in vpraša: »Nejče, ali je prišla dvanajsta ura?«

Nejče mu hitro pojasni: »Ne, pri nas je še ni bilo!«

kor vse vojne, je tudi druga svetovna vojna porinila tehniko silovito navzgor. Za vodstvo druge svetovne vojne je bila elektronika tako pomembna, da ji Churchill pripisuje največ zaslug za to, da so Angleži leta 1940 dobili »bitko za Anglijo«. V istem času se je začela doba elektrone.

Dandanes porabijo v Združenih državah Amerike 5 milijard dolarjev letno za elektronsko industrijo in naprave. Seveda je tudi ostali svet trčil ob elektroniko. Skoro vse dežele Južne Amerike in Evrope so že ali pa nameravajo zgraditi televizijsko mrežo. Med temi je tudi Jugoslavija, kjer že izdelujejo načrte za televizijsko omrežje, poskusne televizijske oddajne postaje in sprejemnike. V Veliki Britaniji na primer je v dosegu televizijskih oddaj že 80 odstotkov vsega prebivalstva.

Toda elektronika ni samo radio in te-

levizija. Izsledki elektronike obetajo, da bodo zrevolucionirali tudi industrijo, kajti zanjo bo elektronika lahko isto, kar so možgani in živčni sistem za človeka.

V bodočnosti elektronike se oblikujejo v vedno bolj jasnih obrisih štiri področja, ki so vsa za industrijo silno pomembna. To so: 1. oprema z instrumenti in kontrola, 2. računski stroji, 3. dvosmerni radio in 4. mikrovalovni releji.

Primer elektronske naprave je tranzistor, čudežno orodje elektronike. To orodje je tako majhno, da ga sestavljajo s pomočjo povečevalnih stekel. Toda mali tranzistor bo verjetno nadomestil elektrone v večini elektronskih naprav, vključno radio in TV aparatih, računskih strojih, vodenih izstrelkih ipd. Transistor deluje — kontrolira gibanje elektronov v električnem toku že z milijoniko tiste energije, ki je potrebna za delovanje elektrone.

Igralec, pevec in — izumitelj?

Pred kratkim je nek nov izum povzročil veliko senzacijo med filmskimi in televizijskimi strokovnjaki. To je tako imenovani vidni-magnetofon, običajna ozka magnetofonska vrstica, ki ne snema samo glas, temveč tudi slike. Danes lahko s pomočjo tega izuma posnamemo na ta magnetofonski trak vsako sceno in jo reproduciramo brez vsakega predhodnega razvijanja filma in brez negativa. Na

vrstico novega aparata se lahko snema tudi v barvah. Izumitelj tega novega aparata, za katerega pravijo, da odpira pot v novo obdobje v zgodovini kinematografije in televizije, ni nihče drugi kot slavni igralec in pevec Bing Crosby. Siroj pa se tudi govori, da je to prevara in da sta resnična izumitelja tega aparata dva inženirja, ki delata v Crosbyjevem podjetju.

Na sliki vidite rusko atomsko letalo za medplanetarne polete. Toda to je samo še fantazija bodočnosti, kajti ta slika je bila objavljena v tehnični sovjetski znanstveni reviji. Na zgornji sliki vidite največje sovjetsko reaktivno letalo, ki je neverjetno dolgo. Letalo ima dvoje kril, in sicer spredaj in zadaj. Med krili je motor na atomski pogon. V sprednjem delu letala je prostor za potnike, ki je oskrbljen z vsem udobjem. Kakor vidite na spodnji sliki, bo letalo opremljeno najbolj moderno. Potniki bodo lahko gledali televizijske predstave, imeli bodo na razpolago velike spalnice in obednice, sprehajališča, prav tako pa bo tudi velik prostor za shrambo ovtomobilov. Popolnoma na konici bo kontrolni prostor za vodenje letala. Toda, kakor smo že rekli, to so sanje bodočnosti.

Solze so zdrave

Solze, tekoče iz solznih žlez v očeh, so sestavljene zgolj iz vode, ki ji je primešan en odstotek kuhinjske soli in fosfora. V solzah pa je tudi strup. Človeku ni nevaren, pač pa uniči nekatere določene bolezni povzročujoče bakterije. Zdravniki poznajo več vrst bul in izpuščajev, ki jih povzročajo bakterije. Če zmocimo tako bulo s solzami, le-te uničijo bakterije. Toda solze morajo teči neposredno iz oči, to pomeni, da morajo imeti še enako temperaturo kakor kri. Umetno segrete solze pa bakterijam ne škodujejo več. Tudi solze, ki so jih umetno segreli do temperature krvi, niso učinkovale.

Globinski ribolov

Nedavno izumljena ribiška palica z zelo dolgo vrstico in električnim kolescem za njeno navijanje je vzbudila veliko pozornost ne le med ameriškimi ribiči, marveč tudi med znanstveniki, ki se zanimajo za čudne vrste rib v morskih globinah. Zdaj lahko love ribe tudi do 1000 metrov globoko. Ujeli so že več vrst rib, kakršnih naravoslovci doslej še niso videli. Sleherno drgetanje v morski globini ribič takoj začuti. Ta ribiška naprava je zvezana z 12-voltnim akumulatorjem, kar zadostuje za ves dan ribarjenja.

Nov rekord pri pisanju na stroju

Nedavno je bilo v Regensburgu tekmovanje v hitrem pisanju na pisalnem stroju. Vse je prekosil 28-letni Werner Hoffmann ter presekel dosedanje največje število udarcev na minuto kar za sto udarcev. Na serijskem malem pisarniškem pisalnem stroju »Alpina« je kontrolirano s tremi časomernicami napravil 825 udarcev na minuto. Prejšnji svetovni rekord je bil dosežen letos julija na tekmovanju v hitrem pisanju v Monte Carlu, kjer je bilo doseženih 723 udarcev na minuto. Hoffmann je takrat napravil 707 udarcev na minuto ter dosegel drugo mesto.

Ivan Potrč:

36

NA KMETIH

Stopila je bliže, sama. Prijel sem jo in ji stisnil zapestji. In če bi bila ženska ter bi se obnašala, kakor se ženska mora, bi kriknila — a ona ni, samo z očmi je ostala na meni; tudi če bi jo rezal, ne bi kriknila. Primaknil sem se do nje, da sem se je skoraj dotaknil — nič se ni zganila, še vedno me je samo gledala. Takrat sem jo vrgel na kankole — kaj vrgel, podrl sem se z njo vred na deteljo. Kankole so se obrnile... — a potem, ko sva končala z ljubljenjem, še zdaj se spomnim, je okoli in okoli zadišalo po mladi detelji.

Otepala sva se, nisva se več pogledala. »U, prekleti,« je momljala in se vsevpriplek popravljala. »Komu je zdaj to podobno?«

Skoraj da je bila videti maličko klavna, ko da bi jo zanašalo, se je vedla.

»Komu?« sem prav tako bedasto še sam povprašal. »Smejala si se, zato —«

Stresla je kiklo, s pravo pa me je plesnila po licu, kolikor je največ mogla. Zatem je zbežala.

Ali se ni zasmejala? Tudi mene je do-

mala zanašalo. Hotel sem pobrati deteljo na kankole, a sem se samo spustil na kolena in obklečal ob kankolah in detelji. Tako sem potem klečal, dokler nisem slišal Tunikinega glasu od hrama slem — klicala je večerjat.

X

E-da, komu bi naj bilo vse to podobno? Bila je resnica, izrekla jo je ona, Hana! Hana, ki me je potem potisnila od sebe, se dvignila, dva ali trikrat mahnila po sebi, po kikli in po bluzi, da si je otepla deteljo... in se znenada nasmehnila — vsaj meni se je zazdelo, da se je — potem pa se je odpravila po vratniških in me ni več pogledala, cele dneve ne, ko da bi me ne bilo pri hramu. »Jezi se, jezi...« sem si ponavljal; zares, ničemur ni podobno. Oba bi morala imeti pamet, ali vsaj jaz bi jo moral imeti; sitno, kar hudo mi je bilo zavoljo dekleta. Imelo me je, da bi ji kaj rekel. Večerko potem sva se znašla sama za kolarnico, kak dan kasneje sama na njivah, a nikdar nisem vedel, kako bi začel. Za kolarnico je skašala*) tratnico, na njivi je okopavala, z naglico, ko da bi se ji ne vem kam mudilo in ko da bi mi že vnaprej hotela povedati, naj ne mislim več na ljubljenje, naj pozabim. Za hramom je dvignila jerbas in se potegnila mimo, in

*) skášati = sproti kositi

na njivi je okopavala, kakor da me ne bi hotela videti.

Zardeval sem in si na samem grizel ustnice; bila je sitna reč, tudi zavoljo Toplečke in otroka, ki je prišel na svet. Vse se je mešalo v meni — na kakšno ženitev s Hano pa tiste čase nisem mislil, vse take misli sem sproti odganjal. Neka misel pa je vzklikla v meni koj po tem ljubljenju, da se bo namreč vsa reč med nama lahko šele začela — misli se nisem mogel več znebiti, tudi hotel se je nisem. Tako bo, kakor je bilo pri Toplečki, sem si prigovarjal, lepega dne se bo znova vse skrajza začelo. Vse tako me je sladko grozilo; bilo je, ko da bi groza, ki sem jo začutil s Hano na pomlad v listju, mladje poganjala. Kako bi se utegnila reč končati, tudi to, eh, to mi ni hodilo po glavi. Preveč me je mikalo — čeprav je skrajza vse samo čumelo v meni, spalo in čakalo kakor rak v zdiču.

Eh, takrat nisem vedel, nisem mogel, eh kaj: nisem hotel vedeti, kako se bo vse proti meni zasukalo in se mi na glavo nakopalo, a bi vendarle lahko imel vsaj maličko pameti — no, pa je nisem imel. Zdaj, ko je vse minilo — vse, eh, vse! — zdaj je ostalo vse to ko en sam križev pot v farni cerkvi, kakor vseh štirinajst postaj, od Pilatua do vstajenja; le da zadnjega, kar se vstajenja tiče, pri meni ni in tudi nikoli ne bo, ne more več biti... — sem se že pokopal, do konca.

Pri hramu samem je bilo tako, da smo se drug drugega ogibali; jaz sem se ogibal vseh, najbolj pa Zefe in otroka. Zvečer tistega dne, ko se je narodila deklinca in se je pripetilo tisto s Hano, smo po večerjali vsak zase, v kuhinji; enako je bilo drugo jutro z zajtrkom, obedovali in večerjali pa smo že v izbi; nič ni pomagalo moral sem v izbo in za mizo.

Zefa je ležala v hiški, na Toplekovem ležišču; tako je potem opoldne, ko so bila vrata v hiško zaprta, minil obed, kakor da bi trije mutci sedeli za mizo; zvečer, komaj sem zanesel žlico, pa se je pokazala med vrati v hiško Murščka z nečim belim v naročju. Še zdaj jo vidim, belo in povito štruco... še zdaj jo slišim, Murščko, kako je kar zapelo iz nje z ne navadno visokim glasom, ko da bi se ženska žganja napila.

»Hej, moški, je ne boš nič pogledal? Deklinca je! Še ena Toplečka ali Hedlca več, ne vem, kako bi povedala! Pridi no, pa si jo poglej!«

Odložil sem žlico, roke so jo same od sebe položile na mizo; kaj naj bi storil, tega nisem vedel. Tunika je pokazala veselo lice, Hana pa se je nekam napihnila, ko da bi nameravala zdaj zdaj počiti v smeh. Dvignil sem se in zaropotal s stolom; to je po vsej priliki slišala Toplečka, kajti od tam, iz hiške, se je oglasilo, počasi in potihoma, ko da bi kdo dvakrat sapo zajel:

Starši naj bodo vpričo otrok vedno prijazni

Nad 100.000 otrok iz Velike Britanije, angleškega Commonwealtha, desetih evropskih držav, ZDA, Kanade, Indije in Ceylona ter z Daljnega vzhoda je odkrito povedalo, kaj mislijo o svojih starših. Ta edinstvena anketa je trajala štiri leta. Na misel, da bi vprašali otroke, kaj mislijo o svojih starših, je prišel neki angleški učitelj.

Starši teh šolskih otrok pripadajo različnim družbenim razredom in poklicem: znanstveniki, medicinci, delavci, vojaki, industrijci, umetniki, trgovci, učitelji in politiki. Po mnenju psihologov je ta anketa zanesljiv kašipot, kako naj starši ravnajo s svojimi otroki.

To obširno anketo so organizirali dokaj preprosto. Učitelj se je obrnil na skupino enako starih otrok in jih prosil, naj napišejo pravila, kako naj ravnajo starši z njimi. Otroci naj bi v desetih pravilih povedali, kaj jim je na svojih starših všeč in kaj ne. Na splošno so bile deklacije bolj kritične, kakor dečki. Čeprav so otroci napisali nad milijon individualnih pravil glede vedenja svojih staršev, je bilo vendar moč iz njihovih pritožb in očitkov povzeti 416 različnih »zapovedi za starše«. Četrtnina otrok je pisala o stalnih prepirih svojih staršev.

Po pregledu 100.000 odgovorov so razdelili psihologi starše na 7 kategorij: idealno zelo dobrih 23.000, brezbrzihih 3.000, krivičnih in nepremišljenih 1.300, trdosrčnih in krutih 54, ostalih približno 70.000 roditeljev jemljejo otroke z manjšimi pridržki takšne, kakršni so. Deset »zlatih pravil ali zapovedi za starše« se glasi:

1. Nikoli se ne prepirajte vpričo otrok;

2. ravnajte z vsemi otroki enako ljubeznivo;
3. nikoli ne lažite otroku;
4. potrebno je, da so starši s tem ali onim otrokom prizanesljivi;
5. starši naj sprejemajo prijatelje svojih otrok tako, kakor da so njihovi lastni prijatelji;
6. med starši in otroki se mora razviti pravo tovarštvo;
7. starši naj nikoli vpričo drugih otrok ne kaznujejo ali zmerjajo svojih otrok;
8. starši naj se trudijo obrniti pozor-

nost na dobre strani svojih otrok, ne pa zmeraj poudarjati njihove napake in pomanjkljivosti;

9. starši naj vedno odgovarjajo na vprašanja svojih otrok;

10. starši naj bodo vpričo svojih otrok vedno enako razpoloženi.

Vidimo torej, da otroci v svojih zahtevah do svojih staršev niso posebno skromni. Enako zanimiva, če ne še zanimivejša bi bila anketa, ki bi pokazala, kakšne dolžnosti čutijo otroci do staršev.

Kuharski recepti

Rižev narastek

Pol litra mleka, 10 dkg ali pet žlic riža, 4 dkg ali dve žlici sladkorja, 6 dkg ali tri žlice masla, dva rumenjaka, sneg beljakov in nekaj limoninega olupka.

V kipeče mleko denemo riž in ga kuhamo, dokler se ne omehča. Maslo, sladkor in rumenjake mešamo posebej. Tej zmesi dodamo ohlajeni riž, naribamo limonin olupke in dodamo beljakov sneg. Zmes nato damo v posebno posodo in jo pečemo pol ure na zmerno toplem štedilniku. Pred serviranjem zvrnemo kolač na krožnik in ga polijemo z malinovicim ali kakim drugim sadnim sokom.

Za na kruh

15 dkg skute pretlačimo in ji dodamo posebej vmešanega, 5 dkg surovega masla ali margarine in srto kumno po okusu. Posebej sesekljammo čebulo, primešamo še sesekljan drobnjak in potrebno sol, za odrasle pa lahko tudi še sladko papriko. Iz treh trdo kuhanih jajc izločimo ru-

menjake in jih zmečkamo z žlico v skledi, nato jim primešamo očiščeno in sesekljano, v olju konzervirano sardelico, posebej penasto vmešamo surovo maslo ali margarino (3 dkg) in limonin sok. Vse dobro premešamo, poskusimo in po potrebi še solimo, vendar da ne presolimo. V hladnih dneh lahko napravimo na-

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Devet pravil za hišno apoteko

1. Na vsa zdravila napišite datum, takoj ko jih kupite.
2. Napis zaščitite s celofan — papirjem, da bi ga slučajno ne zbrisali; to je zlasti pametno storiti, če imate navodila za uporabo napisana na steklenicah.
3. Preglejte domačo apoteko vsaj dvakrat na leto, najbolje pred zimo in pred poletjem.
4. Vse stare stekleničke in tube ter škatlice spravite stran. Poskrbite, da imate pri rokah vse, kar potrebujete. Steklenice brez etikete vrzite vedno stran, če ne veste več točno, kaj je v njih. Nikar ne domnevajte, kaj bi v njih utegnilo biti.

5. Nikomur ne dajte zdravil, ki jih je zdravnik predpisal nekomu drugemu.

6. Ravnajte se točno po navodilih na receptu.

7. Nikoli ne jemljite zdravil v temi.

8. Nikdar ne uporabljajte nobenih sredstev, ki jih ni pregledal zdravnik. Nikoli ne jemljite po lastni diagnozi sredstev, ki so vam ostala od starega recepta. Vaše zdravstveno stanje se je v tem času lahko znatno spremenilo.

9. Vse strupene snovi hranite posebej in ne tam, kjer imate zdravila. Če so pa v hiši otroci, potem naj bodo tako spravljene, da jih le-ti ne morejo doseči. Najbolje je, zaklepati vse take stvari.

Ali je smrčanje hudo zlo?

Smrčanje nastane tako, da se med spanjem zaradi dihanja skozi usta namesto skozi nos sunkovito tresejo mali jeziček, jezikov koren in poklopec. Če ležimo na hrbtu, se smrčanje raje pojavi. Kdor smrči vsako noč, naj gre najprej na pregled k zdravniku, najbolje k specialistu za nosne, ušesne bolezni in za bolezni v grlu (otorinolaringologu), da bo pregledal, ali ne gre za različne vzroke, polipe bodisi v nosnih, bodisi v žrelnih votlinah, za prevelike mandlje ali za kake nepravilnosti v zgradbi žrela. To je važno zlasti pri otrocih, pri katerih nas prav odprta usta opozore na take vzroke. Včasih pa se pojavi smrčanje, četudi je v grlu in nosu sicer vse v redu. Tedaj pa vse zdravlje-

nje ne pomaga, a se zgodi, zlasti če ima smrčon trdno željo odvaditi se tega, da smrčanje preneha samo po sebi, seveda včasih šele po mnogih letih. Včasih smrčon preneha smrčati, če poleg njega nekajkrat tleskneš z jezikom. Človek, ki smrči, se tega ne zaveda, dokler ga drugi na to ne opozorijo. Mnogokrat se kak smrčon trudi, da ne bi zaspal vsaj toliko časa, dokler ne zaspijo drugi, ki ležijo v isti sobi. Počuti se nesrečnega. Ne smemo pa se zaradi take napake jeziti nad človekom, ki smrči. Pomisliti moramo na številne druge težave, ki jih morajo ljudje prenašati in ki so veliko hujše kot nedolžno smrčanje sočloveka.

Nekaj o kurjenju stanovanj

Osnovno pravilo, ki ga moramo upoštevati, kadar kurimo peč, je: da nikdar ne uporabljamo goriva, ki je za peč neustrezno. Na primer: če je peč narejena za premog, je ne bomo nikdar racionalno izkoristili, če jo bomo kurili z drvni. Paziti je treba tudi na to, da velikost peči ustreza velikosti prostora, ki ga greje. Zaman bomo ves dan kurili, če je peč premajhna za tisti prostor, kjer stoji in greje. Vedeti je treba, da pretirano nalaganje peči, ki močno vleče, odnese znaten del neizkoriščene toplote v dimnik. Na ta način potem ostane do 60 odstotkov goriva neizkoriščene.

Vrata peči se morajo dobro zapirati, ker tudi to vpliva na potrošnjo toplotne energije in goriva. Bolje je plačati popravilo peči, kakor da vso zimo razsipavamo z gorivom.

Najprimernejša temperatura v sobi je od 18 do 20 stopinj Celzija. Za stano-

vanjske prostore so najboljše glinaste peči, ker se ne ohladi tako hitro, ker dajejo tudi vlago in enakomerno toploto.

Za podkurjenje uporabljajmo mehka drva: borova, smrekova, topole in druge, ker vsa ta drva hitro gore, dajejo pa malo toplote od sebe in so zato tudi cenejša kot trda drva. Poznamo bukova in hrastova drva, ki dajejo veliko toplote in so zaradi tega tudi precej dražja. Vlažna drva uporabijo 30 odstotkov toplote, da se osuše. Razen tega pa tudi slabo gore in povzročajo neprijeten vonj v stanovanju. Zato kupujmo in kurimo vedno suha drva.

Kilogram suhih drv da 3000 do 4000 kalorij, medtem ko vlažna komaj 2000 kalorij. Oglejte si, kaj daje več kot 5000 kalorij, kilovat elektrike 860 kalorij, lignit okoli 4000 kalorij, rjavi premog 5000, črni premog pa 7500 kalorij.

sem slišal, toda vse v meni ga je čulo. Pač pa sem zaslišal vtem Tuniko; tudi ona je odšla iz izbe in zaprla potihoma, kolikor se je le dalo, vrata za sabo.

Pod milim nebom nisem vedel, kaj naj storim, četudi bi Murščka odšla iz hiške. Toplečka me je gledala; globoke oči, ki so bile takšne, ko da bi splahnele, so se kar položile name. Umaknil sem se ji s pogledom in ga zanesel na podobo na steni, na Janeza Krstnika v velblodji koži. Znenada pa je Murščka zastokala, Toplečka je potegnila roko k sebi, jo zanesla na oči, nagnila glavo proti otroku, proti steni, medtem ko so ji začele prsi same od sebe, brez joka, podrtetati.

Odmaknil sem se od skrinje in potihoma, kolikor se je le dalo, odšel; tudi nisem vedel, zakaj sem storil to tako kot kak kradljivec. Murščka je spustila posteljo, za katero se je držala, in videl sem še to, kako je sklenila roke in jih dvignila do ust, ko da bi se hotela Janezu Krstniku priporočiti.

Tole maličko ali deklinco sem si ogle dal šele čez nekaj dni, čez kak teden — po krstu.

Vse to okoli otroka in otročnice in babice, a tudi okoli krsta, je bilo opravljeno, da sam nisem vedel, kako in kdaj; kasneje sem lahko opazil, da je Tunika potegnila s Toplečko, z materjo, in ji pomagala. Tunika je tudi opravila vse zavoljo krsta. Slišal sem ženske, kako so

vse mogoče naklepale zavoljo botre, na pravo pa se nobena ni zmisli. Z Rudlom in sestrami je bila Toplečka v svaji. Skoraj gotovo bi Rudl in sestrama botrino odklonila. Tudi zavoljo koleslja, ki naj bi ga vozil jaz, so se menile.

»Zakaj bi zdaj še cirkus delali?« se je zjezila Tunika. »Po proštovo kočijo bomo poslali! Še to, kaj?« Nato je povedala: »Sama jo bom zanesla, Zefiko, sama ji bom botra!«

Skoraj bi lahko rekel, da mi je bilo, kakor da bi se kamen zvalil z mene. Vseeno pa brez pijače in domačega svetkovanja ni šlo. Medtem ko sta Tunika in Murščka odšli v mesto h krstu, je Toplečka vstala, oskubila kokoš in napekla.

Tunika je prišla zadihana in rdeča domov, položila deklinco na posteljo v izbi in veselo, naglas zaklicala:

»Jo, kakor miška je bila tiho!«

Čisto jo je prevzelo. Kar žarela je, ko da bi ji v cerkvi ali kje tam v mestu rekli, da mora biti ta dan židane volje.

»Ja-ja, tako pridna deklinca je, resnica je...« je hitela za njo babica Murščka.

Vsi smo se malo napili, vsi smo se razgovorili, a zase vem, da sem voljno prinašal pijače iz kleti; zazdelo se je, ko da so se razvlekale megle in je posijalo sonce na Toplečkin hram. Na koncu so me ženske celó prisilile, da sem vzel otroka v

naročje, da so se mi potem zavoljo moje nerodnosti grozno smejale. Murščka se je kar hihitala, Hana pa je pri mizi povprašala:

»Potem te mati niso vsega naučili...«

Za hip je vse utihnilo, toda Murščka se je brž znašla in se znova zasmejala; odprla so se vrata in zagledali smo Murščka, prišel je po svojo babico. Tako smo na Hanine besede pozabili, nihče se ni več zmenil zanje.

Kak dan kasneje ali drugo jutro sva se že zagnala z Muršcem v zadnje parcele senske košnje. Bila je vročina in do desete, dokler sva kosila, sva črepala tuklo, jabolčnik, ročko za ročko. Potem je odšel Muršček klepat, jaz pa trosit. Večerko, ko sem se spravil klepat jaz, je tudi Toplečka prišla na košenino in obračat. Ostal sem pri hramu. Poklepalam sem, potegnili s prstom po ostrini in trknili s konic po babici, da je tenko zacingljalo. Še in še sem potrkal in se predajal zvenenju sklepane kose, ko sem znenada zaslišal tenko vekanje iz hrama. Zavedel sem se, da poslušam, in pogledal okoli sebe, če me kdo ne opazuje. Ne, nikogar ni bilo pri hramu, vse so bile v krmi. Poslonil sem koso v kot pri kamri, si obrisal roke v predpasnik, še enkrat pogledal skozi drevje, če ne bi kdo od kod prihajal, ter se naglo odtihotal in v hram.

(Se nadaljuje)

»Južek — k meni pridi, maličko...!« Potegnil sem se mimo Murščke in mimo tistega v njenih rokah, kar je bilo do kraja povito, da je bilo kakor brez rok in je mižalo, ko da ne bi moglo prenesti svetlobe, ter sem se znašel med skrinjo in posteljo. Vtem, koj za mano, je prišla tudi Murščka, odgrnila odejo in položila deklenco k Zefi, ko da bi jo hotela potisniti pod njeno pazduho. Toplečka je iztegnila roko po vzglavju, čez čas pa je tudi levo potegnila izpod odeje in jo izprožila proti meni; čakala je, da bi jo prijel za roko ali kaj, toda v hiški je bila Murščka, ki naju ni izpustila izpred oči; ne, za nič na svetu bi pred njo ne pobožal Toplečkine roke. In — roka se je počasi povela ob posteljni stranici, ko da ženska ne bi imela več moči, da bi jo potegnila na ležišče, sama ženska pa je rekla tiše ko popreje:

»Južek — tole maličko, to je zdaj najino, oh-jezus!«

Bolj ko te Toplečkine besede sem slišal tihočo, ki je nastala v hiški. Živo sem čutil, kako vleče Hana vse na uho; zatem pa, ko je Toplečka končala, sem zaslišal, kako je podrsal stol, kako je zletela žlica po mizi in kako je nekdo — bila je Hana — odhitel iz izbe, z napetimi lici in s predpasnikom na ustih, zaloputnil dvakrat za sabo vrata, iz izbe in iz hrama, da je lahko zunaj, nekje na pocih ali v kolarnici, buhnil v smeh. Tega smeja ni-

Pričnimo končno pravilno in izdatno gnojiti

V zadnji številki smo v članku pod naslovom »Primerjave, ki dajo misliti« videli, da smo koroški kmetje, kar tiče gnojenja, na zadnjem mestu v zapadni Evropi. Številke, ki smo jih lahko primerjali, so to pokazale. Številke o Koroški so prav tako kakor številke o Nižji Avstrijski, Holandski in Italiji kazale samo teoretično povprečje, ki pa pove, da nekateri kmetje bolj pravilno in izdatno gnojijo, drugi — in ti pri nas žal predstavljajo večino — pa znatno manj. V koroških številkah so zajeti kmetje, ki gnojijo tako kot v povprečju nižjeavstrijski in holandski kmetje ali pa vsaj tako kot italijanski kmetje. Na podlagi poznanja kmetovanja po naših krajih pa se upam trditi, da je kljub vsestranski propagandi za umetna gnojila v zadnjih 8 letih pri nas še vedno več kot polovica kmetov, ki s fosfornimi in kalijevimi gnojili ne gnojijo niti ene njive in niti enega travnika. Vem pa tudi, da je bilo takih kmetov pred 8 leti še mnogo več. Skoraj v vsaki naših vasi najdemo kmeta, ki je spoznal priporočila Slovenske kmečke zveze, naj uporabljamo več gnojil, za pravilna in ki je sledil tozadevnim navodilom na tečajih, v »Obvestilih« in v radiu ter pri gnojilnih poskusih. V vseh teh primerih vidimo, da se je donosnost kmetij dvignila daleč nad povprečje onih, ki gnojil doslej niso uporabljali in so jih trdovratno odklanjali.

Kolo časa danes neizprosno melje pod seboj sleherni zaostalost in starokopitnost. Veliko kmetij je že podleglo in razpadlo, ker so se trdovratno oklepale starokopitnosti. Veliko pa jih je, ki ne vidijo poti iz zaostalosti in se njihove družine sprašujejo: »Kaj napraviti, da bi se obdržali?«

Za naglo in za vsako kmetijo znosno sanacijo ali zboljšanje produktivnosti kmetije in s tem zaslužka kmečke družine so tri sredstva: izdatno gnojenje, dobro seme in specializacija v oskrbi rastlin ter reji in pitanju živine. Med njimi zavzema prvo mesto izdatno gnojenje. Na slabo gnojeno zemljo tudi najboljše seme nič ne pomaga. Na slabo gnojeno zemljo je zaman in nerentabilna tudi specializacija v oskrbi rastlin ter reji in pitanju živine. Edino preko umetnih gnojil pridemo do večjih zalog krme za zimo, do več mle-

ka in mesa pri živini in končno do večjih kupov prepotrebnega hlevskega gnoja. Umetna gnojila so motor za napredek kmetije. To verjame danes vsak, ki z umetnimi gnojili izdatno in pravilno gnoji. Kdor pa tega še ne verjame, naj se priča na pridelkih, zalogah in izkupiških svojega soseda, ki sedaj vozi Thomasovo moko in kalijevo sol domov in ki jo razsipa po travnikih in jo podorava na njivah.

Letošnje dobro letino je obogatil izred-

no lep pridelek sadja, ki ga sedaj prodajamo. Izkupiček za sadje je pri nas nameček na letne dohodke kmetije. Kupimo zato za prodano sadje Thomasovo moko in kalijevo sol za naše njive in travnike. Vsaj toliko gnojil kupimo, da bomo lahko dali na najboljši travnik, lucernišče ali deteljšče ter h krompirju in ječmenu na hektar 500 kg Thomasove moke in 300 kg kalijeve soli. Potem se nam bo gospodarstvo v prihodnjem letu tudi bolj izplačalo.

Miha pod goro

Zgovoren dokaz

Kdor je spomladi in poleti 1953 obiskal kmetijsko posestvo Podravlje in zašel na travnike, je z vso upravičenostjo dejal: tako slabih travnikov pa pri nas doma nimamo. Po prevzemu posestva so bili travniki v Podravljah taki, kakor pač morejo biti, če že več desetletij niso videli ne hlevskega gnoja in ne umetnih gnojil.

Prva košnja leta 1953 je bila zelo slaba. Zaradi poznega prevzema posestva travnikov spomladi ni bilo mogoče več gnojiti. Šele po prvi košnji je dobil travnik, ki ga dajemo tukaj za primer, 600 kg Thomasove moke, 300 kg kalijeve soli in 200 kg nitramoncala na hektar. Uspeh: otave smo nakosili skoraj dvakrat toliko kot sena. Skupni pridelek sena in otave je v letu 1953 znašal 25 q. Ta pridelek predstavlja tržno vrednost 1500 šil., medtem ko so znašali stroški spravila sena in otave ca. 440 šil.

V jeseni istega leta je dobil travnik na hektar površine 1000 kg apna, zgodaj spomladi 1954 (že v začetku marca) 200 q hlevskega gnoja, pozneje pa še 200 kg Thomasove moke in 100 kg kalijeve soli. Letos je prišlo na travnik nadaljnjih 200 kg Thomasove moke, 200 kg kalijeve soli in v treh obrokih (pomladi, po prvi košnji in po drugi košnji) 250 kg nitramoncala.

Tako gnojenje je pokazalo nepričakovano spremembo travnika in njegove ruse. Medtem ko so 1953 prevladovala visoke trave slabe kvalitete in trda zelišča in je bila ruša redka, se je v letu 1955 pojavila cela vrsta nizkih in visokih žlahtnih trav ter travniških detelj. Zeliš-

ča so skoraj izginila, ruša pa je bila kakor krtača.

In pridelek? Sena in otave smo pridelali 80 q na hektarju; njuna kvaliteta je bila očitno boljša od one iz leta 1953. Trava pa je zrastle še tretjič v višino otave in dala odlični tretji odkos za silažo. Pridelek sena in otave predstavlja tržno vrednost 4800 šil.

Izdatki za gnojila so znašali od 1953 do vključno 1955 skupno 1741 šil., stroški dela pri gnojenju 260 šil., spravljanje sena in otave pa je stalo ca. 650 šil.

Primerjava nam pokaže: leta 1953 je znašala tržna vrednost pridelka na hektar pri odštetem delu 1.060 šil., leta 1955 pa pri odštetem delu in odšteti izdatkih za gnojila in gnojenje 2150 šil. bl.

Gnojimo planine in pašnike

Kakor v zadnjih letih, tako tudi letos dodeljuje deželna vlada prispevke za zboljšanje planin potom gnojenja z umetnimi gnojili. Pomoč deželne vlade obstoja v prispevku k prevoznim stroškom za gnojila in znaša tudi lahko 30 grošev na kg gnojil. Obseg gnojenja je omejen in se dajejo prispevki samo za površino do 3 ha. Na hektarju površine pa je treba gnojiti s 1.000 kg mešanega apna, 400 kg Thomasove moke, 150 kg kalijeve soli in 150 kg nitramoncala. Ob teh količinah prispevek deželne vlade lahko znaša 480 šil.

Ker imamo navadno šele v jeseni čas za gnojenje planin in pašnikov, tem potom pozivamo vse kmete in pašnike skupnosti, ki imajo planine ali pašnike, da takoj zaprosijo za dodelitev prispevka. Tozadevne prošnje je treba vložiti pri agrarni okrajni oblasti (Agrarbezirksbehörde), ki ima svoj sedež v Celovcu oziroma Beljaku. Ustrezne formulare lahko dobite tudi pri Sekretariatu Slovenske kmečke zveze v Celovcu.

Sod, ki smrdi po kisu

najprej temeljito oplaknimo, nakar ga napolnimo s par škafi vrele vode, ki ji dodamo 1 do 2 % sode. Nato ga zabijemo in valjamo po tleh. Ko je voda še topla, jo izlijemo. Sod ponovno zalijemo z vremo vodo ter zabijemo in valjamo, da izperemo vse ostanke lužnate sode in napravimo sod spet »sladek«. Ko se je sod ohladil, ga oplaknemo z mrzlo vodo. Ako pa sod smrdi po plesni, ga moramo najprej odpreti in očistiti s krtačo, nakar ga šele pričetno čistiti na zgornji način.

Očistimo kmetijske stroje

Prihaja čas, ko bo treba stroje očistiti in spraviti na suhem pod streho. V strojih leži velik del našega kmetijskega premoženja. Vsi tudi hočemo, da bodo stroji čim dalje uporabni, da bomo delali z njimi prihodnje leto brezhibno ter izdali čim manj za njihova popravila. To pa se bo zgodilo le, ako bomo stroje vsako jesen tudi primerno oskrbovali. K jesenski oskrbi strojev spada čiščenje od prsti, strjenega mazila in rje ter ponovno impregniranje lesenih ter pobarvanje železnih in jeklenih delov.

Brez vroče vode, petroleja ali nafte (Diesel) in železnih ščetk strojev ni mogoče dobro očistiti. Ko je odstranjena

vsaj nesnaga z oljem strjenih bilk, prahu in prsti in so očiščeni tudi ležaji (Lager) in gonila (Getriebe), očistimo vsa zarjavela mesta s petrolejem ter jih odrgnemo z jekleno ščetko, da se svetijo. Nato nanesemo na ta mesta osnovno barvo, ki jo pokrijemo z oljno barvo in po potrebi (če gre za večje površine) tudi še z lakom. Pri izbiri barv se držimo priporočil za upanja vrednih trgovin z barvami.

Ko so stroji očiščeni in pobarvani, napolnimo ležaje in gonila z novim oljem ali mazilom in poženemo stroj za kratek čas v pogon, da se mazilo enakomerno razdeli in zaščiti ležaje in gonila pred rjavenjem.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Nekaj iz kazenskih paragrafov

III.

Medtem ko smo zadnjič govorili o žaljenju časti s tem, da se koga dolži zaničljivih lastnosti ali zaničljivega mišljenja, hočemo danes govoriti o slučaju, če kdo koga obdolži prav posebno nečastnega ali takega nemoralnega dejanja, da bi ga zaradi tega v javnosti lahko zaničevali ali manj spoštovali. V zakoniku je rečeno, da se proti temu paragrafu pregreši, »kdor koga s pripovedovanjem izmišljenih ali spačenih dejstev imenoma ali s prikladnimi označbami dolži nečastnih ali takih nemoralnih dejanj, zaradi katerih ga v javnem mnenju zaničujejo ali manj spoštujejo«.

Kakor smo zadnjič poudarili, je v primeru obdolžitve zaničljivih lastnosti in mišljenj potrebno, da se taka obdolžitev izvrši javno ali pred več ljudmi. V danes obravnavanem slučaju pa niti ni treba, da se obdolžitev izvrši v javnosti ali pred več ljudmi, marveč že zadostuje dejstvo, da je kdo koga sploh dolžil nečastnega dejanja s tem, da je o njem neresnično pripovedoval nečastna ali nemoralna dejanja, zaradi katerih bi pri ljudeh lahko izgubil spoštovanje in ugled.

Tudi v takih slučajih je pred sodiščem mogoč dokaz resnice, seveda pa so pri tem navadno precejšnje težave, ker je potreben popoln dokaz za sramotno dejanje in so potrebne priče, ki so predmetno dejanje same videle. Nikakor namreč ne zadostuje, da bi se obtoženi v takem primeru skliceval samo na razne govorice, češ, tako je pripovedoval ta ali oni, tam sem tako slišal in podobno. Hkrati pa morajo biti navedene priče tudi verodostojne, kajti tožitelj oziroma razžaljeni ima v gotovih okoliščinah možnost, da to ali drugo pričo zavrne kot nezanesljivo, ker se večkrat tudi zgodi, da so priče same prizadele, ker so si same kako čenčanje izmislile in pripovedovale naprej, bodisi iz neprijaznega namena ali iz veselja do obrekovanja. Dokazi resnice torej niso vedno lahki!

Primer iz vsakdanjega življenja: Neka soseda, ki ni posebno prijazna do mlade, vesele in splošno spoštovane zakonske dvojice, pripoveduje v gostilniški družbi, v kateri se je prej zadrževala tudi omenjena dvojica, da je žena strašno ljubosumna, da je možu, ki da rad »čez plot škili«, že enkrat ušla in podobno. Ko neki prijatelj obrekovane dvojice žaljivo sosedo opozori na njene žaljive besede, mu le-ta zabrusi v obraz: »Saj imam za svoje trditve dovolj priči in jih lahko dokazem pred vsakim sodiščem!« Ker je bilo v gostilni dovolj ljudi, ki so slišali žaljive trditve, je obrekovana dvojica »prijazno« sosedo tudi tožila. Pri razpravi vpraša sodnik obtoženo, če je res vse to rekla, kar ona brez nadaljnjega prizna in potrdi tudi vprašanje, da je to pripovedovala javno v gostilni. Sodnik jo še vpraša, če jo je morda kakšna sorodnica moža ali žene spraševala in če je bila nekako prisiljena, da to pripoveduje, česar pa obtožena seveda ne more potrditi. Zaradi tega sodnik le še pripomni, da potem sploh ne potrebuje več priči in jo obsodi na mesec dni zapora, čeprav se soseda razburja in trdi, da je vse to res in da ima tudi potrebne dokaze.

Zakaj je bilo to mogoče in kaj pravi v tem oziru zakon, bomo slišali prihodnjič.

Svetovna proizvodnja jajc

Lansko leto je znašala svetovna proizvodnja jajc 126 milijard kosov, kar je za 5 milijard več kot leto poprej. V primerjavi s predvojnjo proizvodnjo jajc se je lani povečala za 53 odstotkov. Največjo proizvodnjo jajc so imele lani Združene države Amerike, in sicer 64 milijard. Evropa (pri tem številu niso vštete Sovjetska zveza in nekatere druge manjše države) 37 milijard, Azija 7 milijard, od teh Japonska sama 5 milijard, Južna Amerika 7 in pol milijarde, Afrika 1 in pol, Oceanija pa 1 milijardo in 300 milijonov jajc.

Z zatiranjem plevela

moramo pričeti že sedaj

Lani in letos se je na poljih močno razpasel plevel. Zato nikakor ni odveč, če o zatiranju plevela tudi sedaj nekoliko pregovorimo. Končno je vendar potrebno, da zatiramo plevel skozi celo leto, od spomladi preko poletja tja do pozne jeseni. Seveda učinek zatiranja plevela na jesen in v pozni jeseni ni tako viden kot spomladi. Je pa za uspešnejše zatiranje, predvsem za pocenitev zatiranja plevela v prihodnjem letu neobhodno potreben.

V poznem poletju in v mesecu septembru smo naša odkrita strnišča ter njive za zgodnjim krompirjem močno zane-marili. Razpasel se je najraznovrstnejši plevel, ki smo ga pomladi uničevali z visokimi stroški in zamudnim delom. Le redko kdo je našel čas, da bi strnišče preoral in oranje — čim se je plevel ozelel — sproti kultiviral in branal. Manjkalo je ljudi, manjkalo pa je tudi prikladnega vremena. Sedaj bo, čim se zemlja osuši, za uničevanje plevela več časa.

Jesensko zatiranje plevela obstoja v mehaničnem obdelovanju zemlje in zatiranju s kemičnimi sredstvi. Mehanično zatiranje obstoja v globokem jesenskem oranju, pri katerem moramo upoštevati, da globoka jesenska brazda rodovitnosti zemlje lahko škoduje, če orjemo ob vsakem jesenskem vremenu. Še bolj kot čez leto se moramo v jeseni varovati oranja ob dežju in v času, ko je zemlja še mokra. V tem primeru — kakor smo že lani pisali — zemlji več škodujemo kot koristimo. Ako bo pozna jesen lepa in suha, pa pojdimo brez skrbi s plugom na njive in obrnimo plevel globoko v zemljo.

Kot kemično sredstvo za zatiranje v jeseni pride najbolj v poštev apneni dušik. Vsled jesenske moče se spremeni v

Za Südmarko še Deutscher Schulverein

»Die Neue Front«, glasilo »neodvisnih«, z vidnim zadoščenjem poroča v svoji zadnji številki, da je pristojna društvena oblast odobrila ustanovitev organizacije »Deutscher Schulverein« in da je imelo to društvo s sedežem na Dunaju pred nedavnim svoj ustanovni občni zbor. Poročilo izrecno poudarja, da se to društvo brez strahu in celo s ponosom imenuje »nemško«, ter posebej ugotavlja, da nihče drug razen te organizacije nima pravice, da bi se skliceval na to, da je naslednik svoječasne organizacije »Deutscher Schulverein«. Da ne bi bilo o tem nika-kega dvoma, opozarja poročilo na to, da je bil »Deutscher Schulverein« ustanovljen dne 13. maja 1880 na Dunaju kot »obrambno društvo« za vse nemško jezikovno ozemlje takratne monarhije in da je »desetletja izpolnjeval svojo nalogo kot branik nemške kulture in nemške šole na avstrijskem obmejnem ozemlju«.

Obnovljeni »Deutscher Schulverein« je torej dejansko naslednik svoječasnega nemškega Schulvereina, čigar vsenemško usmerjenost in raznarodovalno dejavnost imamo zlasti Slovenci na Koroškem in Štajerskem v najslabšem spominu. Skupno s »Südmarko«, zlasti pa po združitvi obeh organizacij v »Deutscher Schulverein Südmark« je nad pol stoletja pomagal potuževati ne samo obrobne sloven-

ske kraje, marveč je razpredel potom nemškega učiteljstva in uradništva svojo pomemčevalno dejavnost tudi globoko v strnjene slovenske pokrajine. Na Koroškem mu je bilo zlasti na poti dvojezič- no šolstvo v obliki takratnih utrakvistič- nih šol. Koroški šolski svet je po letu 1945 v poročilu na ministrstvo za pouk na Dunaju tozadevno ugotovil, da so na Koroškem približno od leta 1890 napadli utrakvistično šolo in da sta zlasti »Süd- mark« in »Deutscher Schulverein« razvi- jala dejavnost v tej smeri. Razen pri raz- narodovalnem delu na šolskem področju pa je bil »Deutscher Schulverein Süd- mark« merodajno soudeležen tudi pri načrtnem pokupovanju slovenskih pose- stev v naših krajih in pri naseljevanju tu- jerodnih kolonistov iz Nemčije v svrhu ponemčevanja naših vasi.

Že v zvezi z oživitvijo Südmarke v Celovcu so bile pristojne oblasti opozorjene na določila državne pogodbe, po katerih se mora prepovedati dejavnost organiza- cij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvat- skemu ali slovenskemu prebivalstvu nje- gov značaj in pravice kot manjšine. »Süd- mark« in »Deutscher Schulverein« sta se v vsem času svojega obstoja udeleževala prav v tem pravcu. Tem bolj čudno je torej, da društvena oblast dopušča oživiljenje teh organizacij.

Sneg povzročil v Ziljski dolini znatno škodo

Nenadoma se je v torek minulega tedna vreme poslabšalo. V noči od torka na sredo je zapadel v beljaški okolici sneg, ki je segel tudi v dolino. Škoda, ki je zaradi tega nastala, je občutna. Veliko šte- vilo mladega sadnega drevja je sneg po- lomil, v mnogih primerih so odtrgane tudi krone in so mlada drevesca uničena. Največ škode zaznamujejo v krajih Brn- ca, Loče, Podkloster, Zahomec in Ziljska Bistrica.

Močno poškodovan je bil tudi električ- ni vod visoke napetosti od transforma-

torske postaje v Gračah. Tudi na področ- ju občine Vernberk so bile svetlobne na- peljave v več vaseh poškodovane zaradi vejevja in drevja, ki je padlo na vod. Telefonska zveza med Vernberkom in Podravljami je bila dalje časa prekinjena. V Drobolah je strela poškodovala vse te- lefonske naprave v vaseh Činoviče in Trdaniče. Drobole so bile telefonsko po- polnoma odrezane od ostalega sveta. Skupno je bilo v beljaškem okraju okoli sto telefonskih naprav brez zveze z zu- nanjim svetom.

Sejem v Št. Vidu bo prihodnje leto spet ob starem terminu

Letos so prvič preložili znani okto- brski sejem v Št. Vidu na Glini, ki ga mnogi zainteresirani obiščejo tudi iz naših krajev, na zgodnejši termin. Ta poizkus pa se ni najbolj obnesel, ker je časovna razdalja med drugimi večjimi gospodar- skimi razstavami in prireditvami prekrat- ka ter v isti čas sovpadajo še drugi večji živinski in blagovni sejmi. V vsej Avstri- ji znani živinski sejem v Št. Vidu je uspe- šen le tedaj, če niso trgovci iz skoraj vseh

avstrijskih zveznih dežel ovirani zaradi podobnih prireditev v drugih krajih in lahko ta sejem tudi obiščejo.

Razširjeni sejski odbor se je na svoji nedavni seji baval predvsem s tem vpra- šanjem in prišel končno do zaključka in sklepa, da bodo prihodnje leto šentvid- ski sejem na travniku priredili spet ob uveljavljenem starem terminu. Skrajšan pa bo čas trajanja na deset dni ter bo od 29. septembra do vključno 8. oktobra.

Nemška avtomobilska industrija

Nemška avtomobilska industrija je do- segla neverjeten razmah prav v povojnih letih. Ob priliki avtomobilске razstave v Frankfurtu je Nemčija objavila tudi ne- kaj števil, ki zgovorno pričajo o veli- kem razmahu na tem področju. Leta 1945 so izdelali komaj 7000 avtomobi- lov, lani pa kar 690.685. Letos je poslala nemška tovarna »Volkswagen« na trg avto s tovarniško številko 1.000.000. Sta- tistični podatki povedo, da pride v Za- hodni Nemčiji motorno vozilo na 32 pre- bivalcev. Francija in Velika Britanija sta v tem oziru na boljšem, saj pride avto na 14 ljudi, vendar pa znatno zaostajata za ZDA, kjer pride avto na vsake tri prebivalce. Zapadna Nemčija izvažajo do- bro tretjino svoje avtomobilске proiz-

vodnje. Avtomobilске tovarne so zapo- slovale v minulem letu poldrugi milijon ljudi, kar pomeni, da ima vsak tretji Ne- mec v delovnem razmerju zaposlitev prav po zaslugi avtomobilске industrije.

Za milijon avtomobilov je potrebova- la tovarna »Volkswagen« v minulih de- setih letih 580.000 ton kovin, 15 milijo- nov metrov tekstila, kar bi bilo dovolj, da bi se obleklo vse dansko prebivalstvo, dalje nad milijon ton premoga (toliko ga je leta 1939 potreboval za kurjavo in elektriko ves Berlin, to pa pomeni, da imajo od avtomobilске industrije velike koristi tudi druge gospodarske panoge in s tem v zvezi je tudi stanje zaposlenega delavstva na račun avtomobilске indu- strije veliko večje.

Skrivnost okoli ladje „Flying Enterprise“

Časopis »News Chronicle« je v zad- njem času zopet začel pisati o ladji »Flying Enterprise«, ki se je na tragičen in dramatičen način potopila leta 1951. Časopisne vesti se nanašajo na izpovedi znanstvenikov za atomsko energijo, ki pravijo, da je ladja imela na svojem kro- vu šest kovinskih zabojev, napolnjenih s skoraj svetovno zalogo cirkonija. Cirkonij je čudežna kovina, ki ima srebrni blesk in je trda kot jeklo. To kovino ra- bijo zaradi svojstvenih lastnosti pri grad- nji atomskih elektrarn.

Šele leta 1951 so odkrili, da ima ta ko- vina izredno visoko tališče in da ne vpija nevtronov, to je delov atomskih jeder, kar je ravno pri napravah, ki jih žene atomska energija, izrednega pomena.

Ladja »Flying Enterprise« je najprej odpeljala iz Brazilije tovor cirkonijeve rude v Nemčijo, ki je takrat kot edina

država imela tehnične naprave za pridobivanje čistega cirkonija.

Ko pa je bila ladja zopet na poti v ZDA in je na krovu imela šest zabojev cirkonija, se je na dramatičen način po- topila. Vendar so skrivnost o tovoru cir- konija tako spretno zakrili, da niti sam ladijski kapitan Kurt Carlsen, ki je do zadnjega bil na ladji, ni nič vedel o tem tovoru.

Devet let je bil skrit

Angleški vojak William Ashley Titchell je bil devet let skrit pri svoji prijateljci v Grazu. Šele sedaj, ko so britanske za- sedbene sile zapustile Avstrijo ter se mu ni več treba bati posledic, se je javil poli- cijni in zaprosil za politični azil.

Titchell je prišel kmalu po vojni kot mlad vojak v Avstrijo, kjer mu v kasar- ni nikakor ni ugajalo. V Grazu je spoznal mlado vrtnarico Edith Niederl, ki ima ob robu mesta malo hišico in vrtnarijo. Pri tej svoji prijateljci mu je ugajalo in nekega dne je zapustil kasarno ter se na- stanil pri svoji vrtnarici. Slekkel je unifor- mo in pridno pomagal pri delu na vrtu. Vsako jutro so ga lahko videli, ko je s hčerko vrtnarice vozil sadje in zelenjavo na trg.

Nihče ni niti slutil, da je William angleški vojaški begunec. Ljudje so ga smatrali za depijevca.

Minilo je devet let, odkar živi bivši angleški vojak v hiši svoje prijateljice. Podnevi je delal na vrtu, zvečer pa so ga pogosto videli v družbi vrtnarice in nje- ne hčerke v kakšnem kinu ali gostilni. Nihče od ljudi se tudi ni zanimal, ali je bivši vojak policijsko javljen, kar je tudi njegova sreča, ker bi ga v tem primeru avstrijske oblasti nujno predale Angle- žem. Danes pa se mu tega ni treba več bati.

Mladostni gangsterji v Ameriki

V Ameriki, deželi divjaških zapad- nih filmov in kriminalistične plaže, ni- majo opraviti samo z gangsterji odrasle- nih ljudi, marveč v mnogih primerih tu- di že z gangsterji med doraščajočo mladi- no. Poldorasli fantje so minuli teden v New Yorku brezsrčno in brezvestno umo- rili 16-letnega Warrena Becka, ko so se vračali iz šole. Fanta, ki so ga že v šoli zaradi prirojenih hib zaničevali in mu- čili, je na poti iz šole proti domu zasle- dovalo šest pokvarjencev. Fant jim je skušal ubežati in posrečilo se mu je, da je prihitel pred vrata stanovanjske hiše svo- je tete. Vrata so bila zaprta in že je pri- tisnil na gumb zvonca, ko so ga dohiteli njegovi preganjalci. Fantje so lopnili po njem in ga obdelavali z noži, da je iz- dihnul. Ko je teta odprla vrata, je nesreč- ni fant, krvavec iz več ran, ležal mrtev na tleh. Policija je kmalu nato javila, da je eden izmed šestnajstletnih priznal svo- je krvavo dejanje.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 20.00, 22.00, 24.00.

Sobota, 29. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Širni pisani svet: Jamaika, rajski otok s skrbmi — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.15 Šolska oddaja: Avstrija v ljudski glasbi in petju — Koroške — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.35 Pozdrav nate — 16.45 Knjižni kotic — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Po dolinah in planinah naša pesem se glasi (slov.) — 20.20 Gloriette-toto.

Nedelja, 30. oktober:

6.20 Pri nas na Tirolskem: Ljudska glasba — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Kmečka oddaja — 11.05 Ljudski koncert — 14.30 Pozdrav nate — 15.45 Nogometna tekma Avstrija-Jugoslavija — 16.45 Otroški oder — 19.00 Športna poročila — 21.00 Iz operet.

Ponedeljek, 31. oktober:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 11.00 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.55 Poročila in objave. Za našo vas (slov.) — 16.20 Glasbeni sprehod s Katerino Valente in Bully Buhlanom — 16.20 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.45 Iz znanosti: Izkoriščanje sončne energije (slov.) — 20.20 Glasba za milijone.

Torek, 1. november:

6.20 Ljudska glasba — 7.20 Mlinar in smrt (zvočna igra — slov.) — 11.05 Veliki zabavni koncert — 16.30 Otroški oder — 17.00 Ljudska glasba — 17.45 Zabavni kon- cert — 20.10 Športna poročila — 20.15 Zvočna igra.

Sreda, 2. november:

5.50 Kmečka oddaja — 7.00 Jutranja glas- ba — 8.45 Iz ženskega sveta — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Ljudska glasba — 13.55 Poročila in objave. I. Cankar: Grešnik Lenart (slov.) — 15.45 Otroška ura — 18.45 Serenada (slov.) — 19.15 Dober večer, dra- gi poslušalci.

Četrtek, 3. november:

5.50 Kmečka oddaja — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Opoldanski koncert — 13.55 Poročila in objave. Za ženo in družino (slov.) — 15.00 Šolska oddaja — 16.20 Zna- nje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.30 Govori UNESCO — 18.40 Oddaja za delavce — 19.30 Philips-revijski — 21.20 Melodije od včeraj in danes.

Petek, 4. november:

5.50 Kmečka oddaja — 8.45 Za dom in hišo — 9.00 Pozdrav nate — 10.15 Šolska oddaja — 11.25 Šolska oddaja: Zdravnik in ti. Alkohol in nikotin — 13.55 Poročila in objave. Teta Ana kramlja z vami (slov.) — 15.30 Otroška ura — 16.20 Znanje za vse — 16.50 Kulturne vesti — 18.00 Šlagerji — 18.45 Harmoniko igra Avgust Stanko (slov.) — 19.15 Zgrabi srečo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 29. oktober:

6.35 Po svetu v lahki glasbi — 7.10 Me- lodije za dobro voljo — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Pojte z nami, otroci — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Tisoč pisanih zvo- kov — 14.20 Pionirski kotic — 14.35 Ze- leli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.35 Jezikovni pogovori — 20.00 Pisan sobotni večer — 22.15 Oddaja za naše izse- ljence.

Nedelja, 30. oktober:

6.10 Vedre in poskočne melodije za veselo nedeljsko jutro — 8.15 Pisana vrsta sloven- skih narodnih in domačih pesmi — 10.00 Družinski pogovori — 11.15 Oddaja za Be- neške Slovence — 12.00 Pogovor s poslušalci — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Prežihove Kotlje — 21.00 Kulturni razgledi — 21.15 V svetu ritmov in melodij.

Ponedeljek, 31. oktober:

6.35 Pohorjski fantje pojo in igrajo — 7.10 Zabavni zvoki — 12.30 Kmetijski nasveti —

12.40 Sprehod po Pratru (dunajske melodije) — 13.30 Slovenske narodne pesmi iz Benečije, Koroške, Prekmurja in Bele Krajine — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Zdravstveni nasveti — 19.30 Zabavna glasba — 20.00 Kulturni pregled — 20.15 Koncert zagrebških solistov.

Torek, 1. november:

7.15 Pojdam u rute — 8.00 Grob slavnih mož je vesoljna zemlja — 9.00 Za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti... — 11.00 V imenu življenja — 12.00 Minute tišine — 14.00 Pol ure za otroke — 14.30 Jugoslovanski zbori pojo — 16.15 Odlomki iz oper — 17.00 Mrtvi heroji živé dalje — 18.30 Rene- sančne zborovske skladbe — 20.10 Spevi padlih.

Sreda, 2. november:

6.35 Orkestralni spored — 7.10 Vedre melodije — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.35 Igrajo tamburaši — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Utrinki iz literature — 16.00 Družinski pogovori — 18.15 Skladbe sloven- skih avtorjev — 18.35 Zanimivosti iz znano- sti in tehnike.

Četrtek, 3. november:

6.35 Jutranji orkestralni spored — 7.10 V zabavnem ritmu — 11.05 Gospodinski na- sveti — 11.15 Z glasbo po svetu — 12.30 Kmečka univerza: Živinoreja — 12.40 Slo- venske narodne poje moški zbori — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzorik — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.15 Igra zabavni oktet — 16.00 Gospodinski omnibus — 18.10 Pe- sem skozi stoletja.

Petek, 4. november:

6.35 Jutranji orkestralni spored — 7.10 Melodije za razvedrilo — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Popevke in ritmi — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in teh- nike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Umetne in narodne pesmi poje mešani zbor — 18.15 Slovenske narodne pesmi.